« بوزانتيون »
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه سى باب عالى جاده سنده ٣٨ نومرولو دائرهٔ مخصوصه ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոլոր Լօզանէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38,
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 253 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 28/9 ՍԵՊՏ. — 12 ՐԷՊԻ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1315. — 28 ԱՂՍՏՈՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 253

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ԳՈՐԾԵՐ

Պաքուի մեր յարգելի աշխատակից Մկրտիչ Շահնազար իր թղթակցութեանց մէջ խօսեցաւ թատերական գործին Ռուսահայոց կողմէ վերջին ժամանակներս տրուած կարեւորութեան վրայ։ Տարիէն աւելի է այսօր որ մեր թատրոն ոտք չենք կոխած, բայց անիկա չարգելէր զմեզ համակիր ուշադրութեամբ հետեւելու Ռուսահայոց թատերասէր բաղձանքին արտայայտութիւններուն։ Արդէն թատրոնի մասին անոնց նախասիրած ճիւղերն էն լուրջ, էն կրթիչ ճիւղերն են, և «պալէ»ներու, «օբէրէթ»ներու այն ամէնէն համարձակ ձեւերն, որք Պոլսեցւոց էն թեթեւ ճաշակները կ'գգուեն, գոհացում չեն տար ռուսահայ թատերասիրաց լրջամիտ մեծամասնութեան։ Անոնք ամէնէն աւելի «դրամ» կ'սիրեն, և օտար թատերգութիւններու ջոկ կ'նախընտրեն ընտանեկան ժողովրդային կեանքէ առնուած խաղերը։ Այս պատճառաւ է որ անոնց թատերական գործին կ'շահագրգռեն գրականութեան, ուսուցչութեան, համալսարանականութեան ամէնէն յարգելի անունները։ Գրականութեան այս ճիւղը, թատրոն, որ տարիներէ ի վեր հետեւող չունի ի մեզ, իր պատմական, ընկերական, ընտանեկան նիւթերով կ'շարժնակէ նիւթ հայթայթել արեւելեան գրողներու։ Բայց ներկայացնողներու մասին, այնքան հարուստ կամ այնքան դիւրահաւան չեն։ Քանզի դար առաջ թատերական զարգացած կեանքի մշակողները զոր տակաւին ունինք մեր մէջ այսօր խնդրելի են Ռուսահայոց մէջ, երբ կարեւոր ջանք մ'ընել ուզուի զօրաւոր և համակրելի խումբ մը կազմելու։ Աղէկ վարպետներ ունեցաւ Պոլսեցի հայ դերասանական մարմինն, որ թէեւ հայերէն ներկայացումներու վարժութիւնը մեծ մասամբ կորուսած ըլլայ, բայց գործնական իր արուեստը փնտռել կուտայ։ Ուստի, չզարմացանք լսելով որ Պաքուի մէջ թատերասիրաց յանձնաժողովը չարքերու մէջ Կ. Պոլիս ղրկած է շատ պատուաւոր ներկայացուցիչ մը, յանձին Պրն. Տիգրան Յովհաննէսեանի, բանակցելու և իրեն հետ Կովկասիա տանելու համար զՏիկին Սիրանոյշ և Մնակեան խումբէն յօժարողները։ Ողբացեալ Ադամեան ամէնէն յաջող ողբերգակ դերասանն էր զոր ունեցանք, բայց երբեք իր անունով խումբ մը չճանչցանք մինչ. Մնակեան «գիւղք» թատերապետը կամ խմբապետն էր, որ կար ու կ'մնար հակառակ բախտի ամէն հարուածներուն։ Հիմակ ո՞ւր է Մնակեան և ի՞նչ կ'ընէ, չգիտենք։ Գաղափար ալ չունինք թէ կ'յօժարի՞ երթալ նաւթի երկիրը թէ ոչ։ Նաւթին հոտն հաճելի չէ. բայց քարիւղը շատ փայլուն լոյս մը կուտայ։ Իսկ ոսկիին դեղին փայլը կ'կարծենք թէ ամենազօր քարիւղին ամէնէն սպիտակ լոյսէն աւելի յարգի է շատերուն համար, ու դերասաններուն համար՝ մանաւանդ։ Թատերական անմահ արուեստին սիրոյն համար բանաստեղծական կոչումներն անշուշտ իրենց կէրան ունին. բայց կ'կարծենք թէ հնչուն փաստերն ամէնէն պերճախօսներն են ի վերջոյ, ոչ միայն մեզնման սովորական մահկանացուներու, այլ և այն արուեստակցութեան որ վերացական մարդոցմէ բաղկացած կ'համարուի, բայց ընդհակառակն քաջ գիտէ իր ծառայութիւնները բուռն ոսկիի ծանրութեամբ կշռել։ Երբ դեղին մետաղը չգտնուի, սպիտակ մետաղն ալ կը գոհացնէ դերասաններու սակաւապէտ դասակարգը։ Բայց չկարծէք թէ մինչեւ վերջն այնպէս պիտի երթան։ Երբ առիթը ներկայանայ, երբ մանաւանդ հրաւէրն այնպիսի առասպելական երկրէ մը կուգայ ուր «ֆոնդանները տակառով ոսկի կ'ժխեն» ամէն օր, ապահով կրնաք ըլլալ որ մեր բանիմաց և «աչքաբաց» դերասանք ու դերասանուհիք «նազ» պիտի ընեն, և Պրն. Տիգրան Յովհաննէսեան իր պերճախօսութեան բոլոր միթերքներուն պէտք պիտի ունենայ։ Եւ կ'թուի թէ ճիշդ ա՛յս պատճառաւ է որ Պաքուի յարգելի թատերասէրք արուեստի վկայեալ փաստաբան մը ղրկած են Պոլիս։ Հասկցեր են որ այնպէս պարզ գործակատարի մը, կամ դերասանի մը, քրոնիկագրի մը, նոյն իսկ թատերագրի մը գործը չէր Պոլսոյ դերասաններն ու դերասանուհիներն համոզել, ուստի իրենց ներկայացուցիչ ընտրեր են Մոսքուայի Համալսարանին էն յաջող ընթացաւարտներէն մին, որ Երեւանի թեմական դպրոցին ալ տնօրէն եղած է, և այժմ իր փաստաբանական արուեստին կ'պարապի։ Բայց Պրն. Յովհաննէսեան անշահախնդրաբար համակրող մ'է թատերական գործին, և հաճելի ուղեւորութեան մը համար հաճութեամբ ժամանակ գտած է։ Իրեն պէս շատեր կան Ռուսահայոց մէջ որք թատրոնը կ'նկատեն իբրեւ ժողովրդային կրթիչ տարր մը։

Պաքուի թատերասիրաց յանձնաժողովը բաղկացած է տեղւոյն առաջնակարգ վաճառականներէն ու զարգացած անձնաւորութիւններէն, որով կազմելի խմբին ապագան լիովին ապահովուած է։ Կ'սպասենք ի մօտոյ մեր Պաքուի թղթակցութեանց մէջ կարդալ նորակազմ խմբին փայլուն ներկայացումներուն նկարագրութիւնները։

Ռուսահայոց կրթական գործին վրայ նոր լուր չունինք։ Կառավարական վերջին հրամանագիրը ծանուցինք և բացատրեցինք արդէն։ Խնդիր է տակաւին թէ այս նոր պայմաններու մէջ ծխական վարժարանք պիտի վերաբացուի՞ն թէ ոչ։

Միւս կողմէ, կարօտ գաղթականներու համար նպաստի գործը կ'շարունակէ, ընդ հսկողութեամբ Կովկասիոյ կուսակալին, որ հոգ կ'տանի դրամներուն գործածման կերպին։ Կովկասիոյ հայ Բարեգործական Ընկերութիւններն, որք տեղւոյն Ազգաբախնամներն են, ոչ նուազ օգտակար եղան չքաւորներուն անմիջական պիտոյքն հոգալով։ Լրագրաց ջերմագին հրաւէրներուն ժողովուրդը լիովին պատասխանեց։

Շամախիի առաջնորդական թեմը Պաքու փոխադրելով, թեմական վարժարանն ալ Պաքու հաստատելու խորհուրդը մօտ չէ իրագործման։ Ցորչափ թեմակալ առաջնորդը կ'նստի Շամախի, կառավարութիւնը չի հաւանիր որ թեմական դպրոցը փոխադրուի Պաքու։ Հարկ կ'ըլլայ խնդիր մատուցանել նախ և առաջ առաջնորդը Պաքու փոխադրելու համար։ Այս ալ ազգ.-եկեղեցական տեսակէտով անպատեհութիւն մը պիտի չներկայացներ. զի Պաքու աւելի բազմահայ է քան Շամախի, և նահանգապետը շատոնց փոխադրուած է Շամախիէ ի Պաքու։ Ծխական վարժարաններուն ուղղակի կրթական Նախարարութեան անցնելէն ետքը, Ռուսահայոց ազգ.-եկեղեցական բնատոհմիկ կրթութեան միակ սատար կը մնան չորս-հինգ թեմական դպրոցներն, ընդ ուղղակի տնօրէնութեամբ բարձրագոյն հոգեւորականութեան։

ՀԱՅՔ ՑԱՄԵՐԻԿԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

Խղճալի նկարագրութիւն մը. — Ալխոտութեան զոհ եղած Հայերը.—Մոլորութեան զոհ եղած Հայերը.—Դոտորճալըքները.—Աղքատութեան հորձանքը.—Վերադարձողներուն պատմութիւնը.

ՄԱՐՍԷՅԼ, 14 օգս. 97

Ամերիկայի գիւտն երբեք մտքէն կ'անցընէ՞ր թէ դարեր վերջ հայ անհատ մը արհամարհանօք պիտի վերադառնար իր մեծ գիւտին դէմ։ Արդարեւ, նա արժանի է ամենատեսակ յարգանքի. սակայն երբ այդ երկիր խեղճ արենակիցներուս իբրեւ գերեզման կ'ծառայէ, ո՛չ, ներելի չէ ինձ առանց զարհուրանքի արտասանել Ամերիկա անունը։ Աւթիւ մը, Կորսուած-Ալեքսանդր դամկղիրով մկրտած էր զայն։ Մարսէյլ նախադուռն է այդ Քառսին, ինչպէս մեռելակուրը փոսը՝ Տարտարոսին։ Կ'բաւէ տեսնել ու լսել Ամերիկայէ վերադարձողներն, որոց անկարելի է ունկնդրել առանց կարեկեր հառաչ մը արձակելու ամերիկաբնակ հայ գործաւորութեան խղճալի վիճակին վրայ։

Շոգենաւը պարբերաբար մեզ կը բերէ ամենուստ Հայեր, որք կուգան Ամերիկա երթալու. ասոնք կանխաւ դիմած են ամերիկաբնակ ազգականներն կամ բարեկամներն ճանապարհի հոգսին համար, և իրենք ապահով չարժած են դէպ ի Մարսէյլ։ Հոս պիտի մնայ ամիս մը, երկու, երեքն ալ մ'ալ կ'հասնի ապահովագրեալ նամակն, ուր ծրարուած է 25—30 տոլար, որոյ 22—24ը ճանապարհածախս, իսկ մնացածն ալ փոխանակուած ողորմելի տաւոլարանին պարտքն է. Հայեր են ասոնք, կողոպտիչ Հայեր. ո՛րչափ կը պարարին, երբ իրենց ծուղակին մէջ իյնան 5—6 հոգիէ բաղկացած ընտանիք մը. իւրաքանչիւրի տոմսակէն առնուազն 3ական տոլար չորթելով կ'ընէ 15—18 տոլար, 338¼—405¾ ղրշ. այս շլացուցիչ գումարն է որ ամէն անգործներ կ'մղէ այդ ստորին զբաղման. ըստ իս, տմարդի մեռելաթաղներ են ասոնք. իրաւունք ունին ստանալու իրենց խնկագին։

* * * Հայ մը, որ իր ոտք կ'դնէ Ամերիկա,— բոլոր վերադարձողներու վկայութիւնն է այս,—եթէ պաշտպան մ'ունի, սեւուկ բախտէն, աւելի չուտ՝ 6—7 ամիսէն կ'լծուի սաժանելի աշխատութեան անուոյն, իր սխալանք քաւելու։ Աչքերը կ'մթնան, նողկանօք կ'դիտէ ազգակիցներն, որք խելապատակին մէջ նկարուած էին Ասիական կարմիր ու լեցուն դէմքերով, պարզ ու մաքուր հագուած, պատսպարուած օդաւէտ բնակարաններու մէջ, մէկ խօսքով՝ բախտի երջանիկները կ'կարծէր զանոնք, Նոր-Դրախտին մէջ վանդակուած . . . Պատրա՛նք։ Մահացու կ'ըլլայ անդրանիկ օրուան հարուածը. ջերմ ու տենդոտ մթնոլորտի մը մէջ տասն ժամուան (1) խաչելութենէ վերջ՝ նուաղեալ կ'հասնի իր սենեակ աւաղելով բախտն ու ողբալով վաղորդեան նահատակութիւնը։ Այգուն, աշխատութեան փողի գոչումէն կ'յանէ սարսափահար, հազիւ ստամոքսի պարկին մէջ պարպած գաւաթ մը կաթ՝ կ'խուճապէ աշխատութեան։ Շիկացած մեղեխին վրայ պէտք է փաթթել առաջին խուցն, երկրորդն, երրորդը . . . չնչասպառ կ'իյնայ գետին, պաղ ձեռք մը կուգայ նետել զինք դուրս, թերեւս սթափի բաց օդուն. յաճախ ձանձրացած այս կեանքէն, կ'յամառի զարթնուլ յաւիտենական հանգիստը ննջելու համար. առաջին զոհն է այս. քանինե՛ր կ'հետեւին սորա երջանիկ չաւղին. քարի՛ քուն . . . ։ Ուրիշ մը, փոքրիկ անզգուշութեան մը հետեւանօք՝ բազկէն, ոտքէն կամ մէջքէն պիտի պլլուի պրկուած փոկին, որ զինքը պըլլած ուժգին պիտի հոլովէ արագ, ու զգետնէ չնչասպառ։ Բախտաւորագոյնն իր թեւ կամ ոտք, և կամ մարմնոյն մէկ կարեւոր անդամը փրկանք տըւած (1) կ'պրծի մահուան ճիրանէն. այնուհետեւ նա հիւանդանոցի վկայեալ յաճախորդը կ'դառնայ։

Ցաւակցութեան արժանի են այն դեռատի հարսնուկներ որոց տղամարդ անդամներէ մին փրկանք տալով հանդերձ, չուզեց այլ եւս ապրիլ այդ հըղոցին մէջ . . . ։ Երկրորդ զոհն է այս։

* * * ԵՐՐՈՐԴՆ՝ անխոհեմութեան ու անքարոյականութեան աւարներն են.—Ասոնք մեքենայից կրճատող ամէն ճողոպրած, կ'ապաստանին Մոլախոտ-ներու, նետուելու սատղէկի հրապուրիչ գիրկը։ Հարկ է յիշել թէ «հասարակաց տուներ» չկան ամերիկայի մէջ, հետեւաբար խստիւ կ'պատժէ կառավարութիւնն այս կարգի յանցաւորներն. հսկողական պաշտօնեաներ կ'այցելեն ամենուրեք, կ'մտնեն ամենամութ խաւերն հալածելու խաւարասէր ջղջիկները։ Յանկարծ դուռը կ'ճանչէ, ափ յափոյ կը ձերբակալուին մէկ, մէկէ աւելի (2) անձինք, որք բաց ի 5ական տոլարի տուգանքին բարոյական կորուստէն, յոյժ մեծագին ձեռք կ'բերեն նաեւ ամերիկեան—ընծայ մը իրենց սիրակարօտ ամուսնոյն, որք անձկանօք կ'սպասեն իրենց հօրենական յարկին ներքեւ. ամենամեծ զոհերն ու ոճրագործներն են միանգամայն։

ՉՈՐՐՈՐԴԸ՝ ձախողութեան և մանաւանդ յաջողութեան զոհերն են. անոնք՝ յուսահատ, վերջինք սատարութեան մէջ կազմած տուն, մեղ, ընտանիք, մոռցած իրենց լեզուն. մտքերնէն չեն անցըներ իրենց ծննդավայր, սիրելիներ, բարեկամներ, մանկական, կրօնական սրբազան յիշատակներ։

* * * Անպաշտպան, անոք գաղթականեր կամ որոշած են մինչեւ իրենց կեանքին վերջ չափել այդ ընդարձակ երկրի փողոցներն, և կամ վերադառնալ բարեացակամ անձերու նպաստով (3)։ Անկողմնակալութեան բերմամբ կ'պարտաւորիմ չշտել ամերիկեան գաղթականութեան եղբայրասէր և կրօնասէր ոգին. Նախանձախնդրութեան ջերմ եռանդն ամէնէն աւելի այդ հեռու երկրին մէջ վառ կը մնայ, բաղդատմամբ այլ գաղութներու։ Կիրակի օրեր կ'դիմեն եկեղեցի մտիկ ընելու իրենց Տաճկաստանցի հովիւներ (4), որոց շնորհիւ կ'արծարծուի համերաշխութիւնը։ Ամերիկայի Հայն ամենաձախող պարագային, խընայողական լումաներով պահած, անուցած է անթիւ անգործներ, որք դատապարտուած են անգործութեան, և մանաւանդ այս օրերս։ Ամերիկացին աչքով տեսածներուն վրայ չափելու սխալանքը կ'ունենայ սաէպ, յանգելով աննպաստ եզրակացութեանց Հայ Ազգին բարոյական նկարագրին, ներքին կեանքին նկատմամբ. կ'կարծէ թէ ազգովին աղտոտ ու խառնակեաց է Հայը։ Այս հետեւանօք չէ՞ որ Հայն եւս շատ անգամ կ'քարկոծուի փողոցի առանձնաշնորհեալ չարաճճիներէն, թէեւ ասոնք անգիտակցօրէն կ'ընտրեն աղտոտ Հայերն արժանի իրենց ձիւնէ, քարէ գնտակներու։

Իրենցմէ անծանօթ վայր չմնաց երկրագունտիս վրայ. ուստի ըմբռնած աշխարհի կլորութեան գաղափարը, դառնան հոն ուսկից մեկնեցան, եւ ոչ թէ իր տունը փնտռող գինովին պէս գետին փռուած մնան։

ՄԵԼԳՈՆ ԱՍԱՏՈՒՐ

(1) Շատեր մինչեւ 11—12 ժամ կ'աշխատին, իրենց բազկի ոյժին վըստահացած. ես կ'ըսեմ, տոլարի գոյնէն շլացած։ Ամերիկայի հայ գործ. դասակարգի մեծամասնութիւնը Խարբերդցիներ ըլլալով, ո՞ւր տեսած էին մինչեւ 50 ղրշ. օրական. կաղ Խարբերդցի մը ամէն օր աչքիս առջեւ է, 1—2 ժամուան ագահութեան մը երեսէն անգործութեան դատապարտուած է։

(1) Իսկոյն պատուհաններէ դուրս կ'ձգուի մեքենաքեկ անդամն. հոն կը տեսնես մատներու դեռ կենդանի ջիղերուն կծկումն, որք շարժելէ դադրած կեր պիտի ըլլան շանց. Ամէն եղող զարմացմամբ կ'պատմէ հայ գործաւորի մը հրաշալի ազատութիւնը. սա, խառնակուած թելերը կարգաւորելու պահուն, մեքենան կ'վերամբառնայ զինքն, անուոյն տակ կառք կառք ընելու. Աստուծով թելը կ'խզուի, ու անմնաս կ'փրկուի խեղճը դեռ չհասած վտանգաւոր աստմանց։

(2) Անգամ մը, կ'ձերբակալուին թ. Խարբերդցի երիտասարդներ, իրենց դէմ հաւէլ վաւաչոտ Շամիրամին հետ։ Ի՛նչ ամխղճութիւն։

(3) Այս առաւօտ փողոցն հանդիպեցայ երեք մոլորուն հայերու, որք Ամերիկայէ կուգան. սիրով առաջնորդեցի զանոնք, ճամբան մտիկ ընելով անլուր անէծք, հայհոյանք Ամերիկայի դէմ. երեքն ալ հուժկու անձինք, 9 ամիս չարունակ անգործ թափառելէ վերջ կ'վերադառնան ծննդավայր։

(4) Ամերիկայի հովիւներուն վրայ աւելցաւ նոր մը եւս, յանձին Տ. Խադ վրդ.-ի։ Սա իր առաջին քարոզը կուտայ ի ներկայութեան բազմաթիւ ազգայնոց, եւ բողոքականաց. ամերիկեան հանդէս մը, քարոզին ամփոփումն, եւ քարոզչին պատկերն հայկական տարազով կ'հիւրընկալէ թերթին մէջ։ Այս քարոզ հակա-բողոքական իմաստ մը կ'պարունակէ. հանդէսը կը յաւելու թէ՝ «քարոզչին այս հակառակութիւն թերեւս Տաճկաստանի միսիոնարաց հայ աղքատիկ տղոց խնդրոյն մէջ բռնած հակառակութեան արդիւնքն ըլլայ»։ Քարոզչին խիստ ոճն այսու միայն կ'արդարացուի։

ԵՕԹՆԵԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ ԿԵՍԱՐԻԱՅԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

Կարմրախտի համաճարակը.— Կեսարիոյ բժիշկները ու դեղագործները.—Վաղեմի փակուած վարժարանը.—Ընդհանուր փոխադրութիւն ամարանոց.—Կուսակալի օգնականը.— Մունճուսունը.—Թէոդոսի Բարի և աղբերցէ Տէրտէրի «դէշ» մը։

ԹԱԼԱՍ-ԿԵՍԱՐԻԱ, 18 օգս. 97.

Ամրան հետ սկսաւ Կեսարիոյ եւ շրջակայից մէջ կարմրախտ եւ զոհերն եղան շատ մը անմեղ մանուկներ։ Առաջնորդարանի տոմարը կ'ցուցնէր յնուի կորուստը 28 երկսեռ մանուկ մինչեւ 8 տարեկան։ Տաք եղանակի վերջին ամսոյ վերջին կիսուն մէջ նոյն թափով կ'շարունակէ տակաւին. բայց բարեբախտաբար դադրած է այժմ միշտ մահաբեր ըլլալէ։ Ախտանիշը կրնանք համարել տաքութիւն մը ուսուն կ'հետեւի մորթի բորբոքում մը որ կ'տեսնուի մարմնոյն ամբողջ մակերեւոյթը։ Պէտք է միշտ տաք պահել մանուկն, ապա թէ ոչ տատասկն, որ բուսած է մարմնոյն վրայ, կ'քաշուին ներս եւ հետեւութիւնը կ'ըլլայ ծանր։ Մինչեւ 25 օրեր անքուն հսկելու է տղուն վրայ։ Անկէց ետքը կ'սկսի թեփոտիլ մարմինն և թափիլ մորթին երեսը. Նոր մարմին կ'զգենու տղան թարմ մորթով։ Բժիշկներէ կերակուր կ'յանձնարարուի միայն կաթ։

Այս եւ ուրիշ տենդային հիւանդութիւններ, որոնք բաւական գործ հայթայթեցին բժիշկներու, պատճառ եղան որ քաղաքին մեծ մասն ամարանոց երթայ։ Ու արդարեւ 11 տարիներու մէջ չեմ յիշեր ամարանոց գացողներու սանկ ստուար թիւ մը. այնպէս որ ամէն այգի բնակիչ ունեցաւ, շատ տեղ երկու ընտանիք մէկտեղ. Վանքերն ու գիւղերը լեփ լեցուն են քաղաքացիներէ։

Արժան է որ դարմանող բժիշկներու մասին ալ ըսենք երկու խօսք։ Կեսարիա ունի 3 հայ բժիշկ որոնք են Երէցութեան կարգաւ. Կարապետ էֆ. Սըքէնչեան, Գէորգ էֆ. Դաւիթեան, և Յակոբ էֆ. Սըքէչերեան, ամենքն ալ աշակերտ արքունի բժշկական վարժարանի քաղաքային ճիւղին։

Ամենքն ալ տնտեսական տագնապի բերմամբ տկարներն ու հիւանդները, շատ մը աղքատ անձանձրոյթ դարմանած են ձրիապէս։ Մանաւանդ Կարապետ էֆ. Սըքէնչեան աչքը կուշտ բըժիշկ մ'է. աղքատներու միխթար մը, անոնց ցաւերուն փարատողը, փորձ և հմուտ իր արհեստին մէջ։ Հազարաւորներով դեղագիրներ աղքատաց խնամակալութեան կնիքը կ'կրեն որ մ... ըլլալու հաւասար արժանիքն ունին։ Զմոռնանք դեղագործները, թիւով 3, որոնց մէջ մանաւանդ Մինասեան էֆ. Շէքէրեան, Բաբեկյանց թեամբ միշտ յօժարութիւն ցուցած են աղքատները դարմանելու գործին մէջ։

* * * Վարժարանները խուճապում մը ունեցան դադար տալու մէջ՝ վերն ըսուած հիւանդութեան պատճառաւ, այնպէս որ քննութեանց խօսքն անգամ չեղաւ։ Հիմա Սեպտ.ի ձայնը կը լսուի, բնական էր որ վերաբացումի խորհուրդներ կատարուէին, այլ կ'երեւի մոռցած է մարդ իր քաղաքացիութիւնն և քաղաքացիական պարտականութիւնները։ Բողոքական եղբարց հետ կազմուելիք Կեդր. բարձրագոյն վարժարանն, որոյ մասին թերահաւատ էինք արդէն, չիրականացաւ, խնդիրը ձգձգումներու ենթարկուելով նոյն եղբարց կողմէ (գէթ մեր հաւատքն այս է) և մինչ անոնք կ'դանդաղէին միանալու, մեր երէցները վճռական որոշում տուին Կեսարիոյ մայր եկեղեցւոյ ընդարձակ վարժարանին մէջ հաստատել կեդր. վարժարան մը յառաջիկայ Սեպտ.ին։ Բայց մօտ է Սեպտ.ն և տակաւին պատրաստութիւն մը չունեցանք գործնական մէջ։

* * * Շա՛տ խօսեցանք Կեսարիոյ մէջ պատսպարուող աղքատիկ տղոց մասին։ Լրագիրներու մէջ հեգնական ժպիտ արձակողներ ալ եղան կարծելով թէ [illegible] մեր գրածներ։ Բայց մենք պիտի չվարանինք միշտ ճշմարտութիւններն երեւան հանելու Բիւզանդիոնի էջերուն մէջ։ Ստոյգ է նաեւ ջանքը թէ Թալասու Միսիոնարաց Համալսարանին հեռի է խնամել հաստատութիւն մ'ըլլալէ՝ ցորչափ յոյն Բրոտրոմոս ըլլայ խնամատարը։ Մենք այսպէս համոզուած ենք հակառակ Ա...-ի պատուարժան խմբագրին յայտարարութեան, որով միակ յարմարագոյն և վստահելի անձնաւորութիւնը կ'համարէր զայն, ծանօթ դէմք մ'ըլլալով իրեն համար։ Ջերմին մեր զարմանքը բանել քանի որ քաջ ծանօթ է մեզ ալ։ Ու մեր խօսքերն պարապ չեղան. գէթ գանգատներու թիւերը նուազեցնելու աշխատեցան։ Բայց կ'սպասենք որ արմատական փոփոխութիւն մը վերջ տայ գէշութեանց։

* * * Ամսոյս 2ին հոս հասաւ Կեսարիոյ կառավարչի ընդհանուր Յակոբ էֆ. Համամճեան եւ հիւրընկալուեցաւ Գալիպճեան Գէորգ էֆ.ի տունը։ Ցետ ուժ աւուրց այցելեց Ս. Կարապետի վանքն, ուր հրաւիրուած էր քաղաքիս կառավարիչը։ Յակոբ էֆ. չուրջ 35 տարեկան է, բարձրահասակ և հուժկու, բարեձոյն դէմք. ցայտուն արտասանութիւնով, սահուն կերպով կ'խօսի Թուրքերէն, Հայերէն և Ֆրանսերէն. գիտէ նաեւ անգլիերէն, լատին և ծանրաբարոյ, ինչպէս կ'պատշաճի այս կարգի բարձր պաշտօնեաներէն։ Տիկին և Օր. Համամճեան ի մօտոյ պիտի գան Պոլսէ։

* * * Կեսարիոյ հիւսիս. արեւելեան կողմը 4 ժամ հեռաւորութեան կ'գտնուի Մունճուսուն գիւղն ուր 220 տուն Հայ և 100 տունի չափ Թուրք կ'բնակին։ Մունճուսուն նշանաւոր է այնու զի տուած է մեզի պատմական անձնաւորութիւններ, պետական եւ կրթական պաշտօնեաներ։ Մտրսունի դպրոցին մէջ այսօր կան 3 ուսուցիչներ. ուսողութեան ճիւղին՝ Բրոֆ. Առաքել էֆ. Սըվազլեան, գործնական երաժշտութեան՝ Սիսակ էֆ. Խոմիրեան եւ տաճկերէնի՝ Յովհ. էֆ. Յակոբեան, Մունճուսունցիներ են։ Մունճուսունցի է նաեւ Իսրայէլ էֆ. Ասլանեան, ուսուցիչ քաղաքիս Հայկեան վարժարանի։ Կեսարիոյ և Թալասի երկու աւագերէց քահանաներ նոյնպէս Մունճուսունցի են։ Թերեւս կ'սպասէք որ այսչափ վարժապետներ արտադրող գիւղին վարժարանն ի բարուոք վիճակի ըլլայ։ Մի՛յուսաք, գրեթէ վարժարան չունի գիւղը. ժողովուրդն երկրագործ է եւ հարուստ մէկը չկայ հոն։ 20 տունի չափ բողոքականներ և միսիոնարներու եւ դասատուներու. հոն յաճախողը գիւղին ուսումնական համբաւ մը տր-

ուած են։ Մխիթարական բան մը միայն տեղւոյն քահանան է, Տ. Պետրոս Հ. Իզմիրլեան, որ դժբախտութիւն ունեցած է կորսնցնելու իր երէցկինը դեռ երիտասարդ ։ Տ. Պետրոս հայր գիւղին ամէն ինչն է, առանց խտրութեան կրօնքի եւ ազգի։ Իր Նախաշպետական տունն օճախ մ'է ամէն հիւրերու. իր սեղանը միշտ պատրաստ ։ Լաւ խօսող մ'է. ոչ միայն իր ժողովուրդին հովիւն է՝ այլ նաեւ տարբեր կրօնք դաւանողներուն դատաստաններն հաշտարար եղանակով կարգադրողը ։ Առաջնորդ Հայրն ուզեց զանիկա քաղաք բերել քահանայագործութեան համար, բայց ինքը չուզեց թողուլ իր հօտն որոնց հովիւը կարգուած է ։ Լաւ որսորդ մ'է. քաջ ալ հեծնող մը։ Կ'ուզէ՞ք որ գիւղին ընդհանրապէս ուրիշ լաւութիւնն ալ ըսեմ։ Կեսարիոյ Ատտաբազարն է. միակ գիւղն է ուր բաւական լաւ հայերէն մը կ'խօսուի, մինչ ուրիշ գիւղեր աղաւաղուած է լեզուն։ Երանի՛ թէ Մունճուսունցի ազգայինք կամ որոց որ անկ է, գիտնային այս գիւղի վարժարանը բարեկարգել. ի՞նչ բարեկիրթ հոգիներ պիտի գային ի հանդէս։ Տարակոյս չունինք։

* * * Քանի մը օր յառաջ Սելեան Տիգրան էֆ. 8 ժամ հեռու Սաչլը անուն իր ագարակէն դարձած ատեն, քաղաքէս 2 ժամ հեռու Մէնկուճէք կիրճին մէջ յանկարծ վրայ կ'հասնին 4 Չէրքէզներ, կ'կողոպտեն զինքն եւ իր համբաւեալ արաբական մատակ ձին և քուռակը (120 ոսկի գնահատուած եւ Պոլսոյ Գառըգիւղցիներուն ծանօթ) կը յափշտակեն։ Կայս. կառավարութիւնը փութկոտ արագութեամբ հեծեալներ կ'հանէ։ Հ․ գզը՝ էֆ. հարիւրապետ ոստիկանին հրամանատարութեամբ կը յաջողի ձեռք բերել թէ՛ մատակ ձին և թէ յուզկահարներէն երկուքը։ Քանի օր առաջ ձեռնակապով եկան անցան գողերը, լերան բաց միջնորդը մէջին բանտի փոխելու։ Քուռակը մեռած էր։

Ե. ՆՐԿԱԹԵԱՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ խնդրոյն վրայ խօսելով, Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'ըսէ թէ Սըր Ֆռնկոր Վինսընդ Բարիզէ Ռուսիա գացեր է, որպէս զի բանակցի՝ տուգանաց վճարումն իրեն բարեկամ մէկ քանի սեղանաւորաց կողմէ կատարել տալու համար։ Իր ծրագիր կ'առաջարկէ եղեր հելլէն եկմտից վարչական դրութիւն մը, որուն մէջ ինք կամ Օսմ. Պանքան մեծ բաժին մը պիտի ունենայ։

ԴԵՍՊԱՆՔ այսօր պիտի գումարուին։

ԱԹԷՆՔԷ կ'հեռագրեն Սեպտ. 8 թուով թէ տուգանաց փոխառութեան համար հելլէն կառավարութիւնը կարգ մը նոր երաշխաւորութիւններ ալ ցոյց տուեր է։

ԵՒՐՈՊԱՑԻ քաղաքական ակմբոց մէջ զրոյց կայ թէ, կ'ըսեն Թուրք լրագիրք, հաշտութեան խնդրոյն համար այս անգամ Մեծ Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացած ըլլալով, Թոփհանէի մէջ հաշտութեան բանակցութիւնք պիտի վերսկսին։

ՍԷԼԱՆԻ ԽՍԼԱՄՔ.—Քոլօմպոի խալամ երեւելիք վերջերս օսմ. հիւպատոս Ապտուլմէճիտ էֆ.ի մօտ հաւաքուելով, օսմ. զինուորաց յաղթութեանն առթիւ շնորհաւորական հեռագիր ուղղեր են առ Վեհ. Սուլթանն։ Ծրոշեր են ընծայ մը ղրկել Եմէնմ փաշային, հանգանակութիւն մը բանալ ի նպաստ օսմ. բանակին և հանդէսներ կատարել կայս. բանակաց յաղթութեան առթիւ։ Հանդէսները տեղի ունեցեր են լուսավառութեամբ․ աղքատաց կերակուր բաշխուեր է. 16,000 հոգիէ աւելի ժողովուրդ հաւաքուեր է և բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ՆՈՒԷՐ.—Պոլսոյ Ենի Ճամիի հրապարակը գուլպայ ծախող Համտի հանըմ, որ զինուորական հաստատութեանց եւ Կրետէի կարօտելոց նպաստելուն համար Փ. կարգի Շեֆգաթ նշանն ունեցած էր, այս անգամ ալ 12 ոսկի նուիրեց Բարեգործական Պազարին։

ՋՕՐ. ՄԱԲՐԻՍ տեղեկագիր մը պատրաստեր է, ուր գրած է իր գործառութիւնները՝ պատերազմին սկիզբէն մինչեւ զինադադար։

ՊՈՍՆԱՅԻ մէջ ի նպաստ Կրետէի խալամ կարօտելոց կատարուած հանգանակութիւնն հասաւ 19,073 Փր.ի։

ԼԷՎԸՆԴ ՀԷՐԸԼՏ հրատարակելով Բելգրադի երկնաւն թուով երկուցած Աթէնքի վերջին հեռագիրը վոց անգամէ միջազգային յանձնախմբին կազմութեան մասին, իր կողմէ կ'յարէ. «Այս զեկուցում ճշմարտութեան մօտ կ'թուի մեզ, այնքան մօտ որ մեր ընթերցողներ կրնան գաղափար մը կազմել թէ խնդիրն ի՞նչ եղք ունենալու վրայ է, եւ այժմ տեղի կայ յուսալու թէ ներկայ շաբաթը չվերջացած խնդիրն ուղղապէս պիտի լուծուի։»

ՀԱՆԵԱՅԷ կ'հեռագրեն առ Սգանտարտ սեպտ. 4 թուով. — Կ'երեւի թէ օգս. 31ի գիշերն անկանոն զինուորք ամենք հրացան պարպեր են իտալեան Սարգէնեա մարտանաւուն վրայ որ Գանտիայի բացը խարսխած է, և գնտակներու մէկ քանին դպեր են նաւուն։ Այս դէպք ցաւ պատճառեր է Քանէվարօ ծովակալին որ խնդիրը ներկայացուցեր է ծովակալներու երեկի գումարման և հիմա խնդիր է որ անկանոնները զէնք չգործածեն։ Նոյն նաւին մէջ քննուեր է նաեւ կրդզիին պաշարումը վերցնելու խնդիրը։ Ծովակալները պատճառ չեն տեսներ որ պաշարումը շարունակուի եւ կ'առաջարկեն որ սեպտ․ 10էն անդին դադրի։ Իրենց կառավարութիւններէն հեռագրաւ հրահանգ ուզած են։

—Ինչպէս ծանուցինք, ծովակալք միջազգային ոստիկանական յանձնաժողով մը կազմած են դատելու այն կարգի խնդիրներն որոց մէջ օտար հպատակներ ալ կ'գտնուին։ Վերջին սուրհանդակաւ առնուած լրագիրք այսպէս կը սահմանեն նոյն յանձնաժողովոյ պաշտօնը.—Յանձնաժողովն առանց վերաքննութեան եւ Իտալիոյ զինուորական պատժական օրինաց համաձայն պիտի դատէ՝ հպատակ և օտար անհատներու կողմէ հանրային ապահովութեան դէմ գործուած արարքներն և միջազգային սպայից, զինուորաց և ոստիկան-զինուորաց դէմ եղած թշնամանքները։ Այս պարագաներէ դուրս եղած ոճիրները և յանցանքներու առթիւ, հիւպատոսք օտար հպատակները պիտի դատեն Քաբիդիւլասիոններու համաձայն։ Ծովակալք իրենց կ'վերապահեն գրաւել միւս քաղաքաց մէջ ի հարկին նոյն տեսակ յանձնաժողովներ կազմելու իրաւունքը։ Այդ պարագային մէջ պիտի գործադրեն պատժական օրէնքն այն ազգին որուն կ'վերաբերի տեղւոյն վերին հրամանատարութիւնը։

—Ֆրանս. զօրախումբ մը այժմ կը գրաւէ Սարապագիսի գիրքն՝ Աննիպալի մօտ՝ Բողխադիրիոյի գծին վրայ։

—Ֆրանս. Ամիրալ Շառնէ մարտանաւը Սեպտ. 8ին (երէկ) Սուտայէ պիտի մեկնէր ի Թուլոն, ուր աւազան պիտի մտնէ նորոգուելու։ Ծովակալ Բոդիէ իր դրօշը պիտի պարզէ Շառնէ մարտանաւուն վրայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պերլինի եւ Բարիզի լրագրոց մէջ օրուան մեծ խնդիրն է Լոռէնցիներու կողմէ առ Մ. Մէլին ուղղուած խնդակցական հեռագիրն եւ վարչապետին պատասխանը։ Աւասիկ բնագիրը.— «Յանուն այն Լոռէնցիներու որ (Գերմանիոյ) կցուած բայց միշտ Ֆրանսացի մնացած Լոռէնը կ'ներկայացնեն, կ'փութանք Ֆրանս. Հանրապետութեան Նախագահին մատուցանել մեր անկեղծ սիրոյ զգացումները։ Բազմամեայ տխրութեան արցունքներէ ետքն որ թափուեցան, Քրոնշդատի առ յաւէտ անմոռանալի օրն ուրախութեան արցունքներ բերաւ, և անգամ մ'եւս մեր սիրտերուն մէջ յոյսը կ'ծնուցանէ։»—Մ. Մէլինի պատասխանը.—«Վարչապետն և երկրագործական նախարարը, խորապէս զգածուած ըլլալով այն Լոռէնցիներու զգացումներէն որոց թարգման հանդիսացած էք, պատգամաւորներէն կ'խնդրէ իրենց ընկերներուն հաղորդել կառավարութեան խնդակցութիւններն ու շնորհակալութիւններն՝ իրենց եռանդուն հայրենասիրութեան համար։»—Վերջին լուրն այս է որ գերման կառավարութիւնը միջազգային նոր խնդիր մը չյարուցանելու համար, որոշեր է պաշտօնական դիտողութիւն չուղղել Ֆրանսայի. բայց գերման մամուլը խստիւ կ'հարուածէ զՄ. Մէլին՝ Գերմանիոյ հպատակներու այնպէս մը խօսելուն համար իբր թէ ֆրանսական գաւառի մը բնակիչներն ըլլային։

ՖՐԱՆՍԱ. — Ֆէլիքսյի առաջնորդութեամբ, Բարիզեան մամլոյն մէջ վիճաբանութիւն բացուեցաւ այս խնդրոյ վրայ թէ «չափաւոր հանրապետական տեղի վարչութիւնը պէտք չէ՞ միթէ փութայ լուծել Երեսփ. Ժողովը, օգուտ քաղելով ֆրանքռուս զինակցութեան պաշտօնական ծանուցմէն, Երկիրն այնքան ուրախ տրամադրութեան մէջ է որ անշուշտ չափաւոր կուսակցութեան յաջողութիւն պիտի տայ, ջախջախելով ընկերվարականներն ու արմատականներն՝ իրենց անմէջ քաղաքականութիւններով։» —Ի դիմաց Նախարարութեան, Թան և Տէպա պատասխանեցին թէ նախարարութիւնը կատարեալ իրաւունք ունի լուծելու, ինչպէս Անգլիոյ մէջ նախարարութիւն ունենալ է յարմար դատած ատենն երկրին կոչում ընելու, բայց Ֆրանսայի մէջ Երեսփոխանութեան լուծում միշտ իբրեւ պետական հարուած նկատուած ըլլալով, չափաւոր դահլիճը չուզեր այնպիսի միջոցի մը դիմել։ Արդէն Երեսփոխանութեան քառամեայ պայմանաժամը լրանալու մօտ է։ Ընդդիմադիր լրագիրք կ'ծու խօսքերով հերքելուն լուծման առաջարկը։ Վիճաբանութենէն սա՛ հասկցուեցաւ որ ֆրանքռուս կուսակցութեան Մ. Ֆէլիքս Ֆորի և Մ. Մէլինի օրով հաջակումը փառաւոր տեսակէն ռէքլամ մը եղած է չափաւոր հանրապետական կուսակցութեան համար։

Ի ՎԱՐՇԱՒԱ.— Զարին և Զարուհւոյն առջեւ պատերազմի ընդարձակ փորձեր կ'կատարեն 4,500 սպայք և 122,000 զինուորք ամէն տեսակէ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Ցաւալից կ'սպասուի այն լուրին թէ զօր. Եղգման Պինը յաղթական մը տարած ըլլայ Սամանա լերանց Օրաքզաիներու վրայ, բայց դեռ տեղեկութիւն չկայ։ Ասոր հակառակ, Հնդկական կառավարութիւնը կ'հաստատէ թէ Շաքգաարի ապահովող Մոհմանտներու դէմ կատարելի գործողութիւնները պիտի վարեն զօր. Էլես այդ սեղէն, և զօր. Պլոտ, որ Սվադէ կուգայ Սաստի և Նավակաիի ճամբով։ Հանկուի մէջ կը գտնուի զօրագունդը դեր-գնդապետ Լաուրէնսի, որուն հեծելազօրքն ի զուր ջանաց թշնամւոյն զարնուիլ Տաապայի մօտ, և որուն վերջապահը՝ Կուրքաներէ բաղկացեալ՝ նեղուեցաւ թշնամւոյն կրակէն։ Երջան զօրագունդ մ'ալ՝ հրամանատարութեամբ գնդ. Ռիչարսի՝ Քուրամի հովտին մէջ կը յառաջանայ։ Մայքանուէ բարձրագոյն իշխանութիւնը կ'հեռագրէ թէ զինուորական գործողութիւնք իրենց ամբողջութեան մէջ սա եռեակ նպատակը պիտի ունենան.—Ա. պաշտպանել Զիդրալի ճամբան և Տիրի նապաստակ երկիրը. Բ. ցրուել Մոլլային հաւաքած ապստամբները. Գ. Պատժել Մոհմանտները զորս հարկ է վհատեցնել ու և է նոր փորձէ՛ ընդդէմ բրիտանական երկրին և կամ Անգլիոյ դաշնակիցներուն։ Նոյն հեռագիրը կ'յարէ թէ ղրկուելիք զինուորք, որոց առաքման հաւանեցաւ Հնդկաստանի նախարարը, Մոհմանտներու երկրին մէջ պիտի չմնան, այլ իրենց յառաջխաղացման նպատակն իրագործելուն պէս, անկից պիտի մեկնին Բէշավարի հովտին ճամբով։ Ֆրանսական լրագիրք կ'ըսեն թէ Ռոդբէրիի դահլիճին օրով երբ Զիդրալ զօրք ղրկուեցաւ, այս կարգի ապահովութիւն տրուեցաւ, բայց Սալիսպըրիի դահլիճը բնաւ կարեւորութիւն չտուաւ։ Անգլիոյ Հնդկաստանի պիտի ղրկուին 145 թնդանօթաձիգ զինուոր, ձիեր և լեռնային հրետանի մը։

—Բէնճապի բանակին ընդհ. հրամանատար զօր. Սըր Ուիլեըմ Լոքարդ, որ արձակուրդով Ֆրանքֆորդ-Սիւր—Լը—Մայնի ջերմուկները կ'գտնուէր, հրաման ստացաւ անմիջապէս Հնդկաստան դառնալու։ Անցեալ կիրակի Պրինտիզի շոգենաւ նստեցաւ առանց Անգլիա երթալու։ Ամրաչէն զօրաց մէկ քանի սպաներ ալ Հնդկաստան ղրկուեցան։

—Սահմանագլխէն լուրերն հաղուագիւտ են։ Խայպարի կիրճին մօտ շրջման պահակի պաշտօն վարող զինուոր մը իր ձիով սպաննուեր է։ Այս կիրճին տիրող Աֆրիտիներու մէկ մասն աւելի հարաւ գացեր է՝ միանալու Սամանա լերանց Օրաքզաիներուն և այսպէս ընդդիմութեան երկայն գիծ մը ներկայացնելու՝ Հանկուի, Քոհադի և Բէշավարի արեւմտեան կողմը։ Բամանուարի ամրոցին մէջ կացութիւնը կ'ծանրանայ։ Մոհմանտները պիտի յարձակին այն տկար զօրագունդին վրայ, որ կ'գործէ Թոչիի հովտին մէջ, ուր սկսաւ Ուազիրիներու ապստամբութիւնը։ Եւրոպական զինուորաց առողջական վիճակը գոհացուցիչ չէ։ Տարւոյն այս եղանակն ամէնէն վատառողջն է։ Մեռեալներ կան, ընդ որս հազարապետ Րէքս՝ աղետապէ։

—Պոմպայի ոստիկանութիւնը նոյն քաղաքին բնիկ լրագրոյ մը խմբագրատան մէջ խուզարկութիւններ կատարեց։ Այս թերթ խռովարարական յօդուածներ հրատարակած էր, բայց ձեռագիրները չգտնուեցան։ Ոստիկանութիւնը մամնուորաց մէկ քանի տուներու մէջ ալ խուզարկութիւն կատարեց, մանաւանդ Մահարաճայի մը եւ ուսուցիչի մը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Համպուրկի մէջ անցեալ Ծր. իրիկուն տրուած սեղանին Վիլհէլմ Բ. սա բաժակաճառն արտասանեց գերմաներէն, խօսքն ուղղելով Հէսի մեծ դուքսին.— «Սիրելի իմ ֆոն Վիգիլս, երջանիկ եմ, արքայական եւ իշխանազուն հիւրերու ներկայութեան, ձեզ յայտնել իմ ամենամեծ գոհունակութիւնս այս օրուան առթիւ։ Այս գոհունակութիւնս կ'ուզեմ ամբողջ զօրաբանակին։ Ուրախ եմ կարենալ ըսելու թէ այս օր, իր պարզած տեսարանով, բոլորովին կ'նմանի այն փայլուն օրուան, յորում շատ տարի առաջ, Հէսի զօրաբանակն անցաւ իմ հանգուցեալ մեծհօրս, սիրելի հօրս և հանգուցեալ մեծ դուքսին առջեւէն։ Կ'շնորհաւորեմ Նորին արքայական Բարձրութիւն Հէսի մեծ դուքսն իր վարած զօրաբաժնին գեղեցիկ շարժուածքին համար եւ ուրախ եմ զինքը տեսնելու ի գլուխ գեղեցիկ զօրաց, որք իր հօրն իշխանութեան օրով, այնչափ մեծ գործեր կատարեցին։ Այս զօրաբանակին մեծ պատիւ մը եղաւ։ Վեհ. արքայն Ումպէրդօ զօրագունդերէ միոյն գլուխն անցնելով առաջնորդեց զօրահանդէսի պահուն։ Վեհափառ Տէր, իմ բանակս խորապէս երախտագէտ է ձեզ այն պատուին համար զոր ըրիք իրեն։ Եւ ոչ միայն իմ բանակս, այլ ամբողջ գերման հայրենիքն է որ կ'ողջունէ ի ձեզ մեծ Տէրութեան մը վեհապետը, իմ հանգուցեալ հօրս մտերիմ բարեկամը, հաւատարիմ դաշնակիցն որուն հոս գալը նորէն կ'փաստացուցանէ Գերմանիոյ և աշխարհի թէ Երրեակ Զինակցութիւնն հաստատուն և անդրդուելի կ'մնայ։ Այս Զինակցութիւն հաստատուեցաւ յօգուտ խաղաղութեան. տակաւ պիտի մնէ ժողովրդոց խղճին մէջ, եւս քան զեւս հաստատուն ու սերտ պիտի ըլլայ և գամ քան զգամ պիտի պտղաբերի։ Յանուն ժողովրդեանս բարի գալուստ կ'մաղթեմ եւ միանգամայն իմ ամենախորին շնորհակալութիւններս կ'մատուցանեմ Վեհ. Թագուհւոյն որ ընդմիջած է իր խաղաղ կեանքն եւ գեղարուեստի ու գրականութեան ընծայեալ գործունէութիւնն՝ առ մեզ գալու և հոս իր շնորհալի դէմքը ցոյց տալու մեր զինուորաց, բանակիտողին մէջանդ։ Ձեր Վեհափառութիւն մեզ՝ Գերմանացւոց համար մասնաւորաբար սիրելի և անգտանելի է, զի դուք այն բարձր ու ազնիւ անձնաւորութիւնն էք, առ որ իրենց վստահալից ակնարկներ կը սեւեռեն ձեր ժողովուրդն ու հայրենիքը. որովհետեւ արուեստագէտը, փիլիսոփան, երաժիշտն ու գիտունը միշտ ազատ մուտք ունին Ձեր Վեհափառութեան մօտ, և որովհետեւ Ձեր Վեհափառութեան շուքին տակ մէկէ աւելի գերմանացի կրնայ ապրիլ, ինքզինք նուիրելով իր գիտութեան եւ մէկէ աւելի հիւանդ կրնայ իր բժշկութեան սպասել այն արեգէմ գեղեցիկ Հարաւին տակ։ Ի բոլոր սրտէ բարի գալուստ կ'մաղթեմ ձեզ և իմ 11րդ զօրաբանակիս հետ կ'գոչեմ. «Կեցցե՛ն, կեցցե՛ն, կեցցե՛ն Նորին Վեհափառութիւնք Թագաւորն և Թագուհին Իտալիոյ։»

Ումպէրդօ Թագաւորն այսպէս պատասխանեց ֆրանսերէն.— «Յանուն իմ և Թագուհւոյն խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնեմ Ձեր Վեհափառութեան՝ մեզ ուղղած ողջերթ խօսքերուն և մեզ եղած սրտագին ընդունելութեան համար։ Ուրախ կըայ ընդունելով Ձեր Վեհափառութեան շնորհալիր հրաւէրն, գալ և կենդանի բացբառով յայտնել իմ զգացումներս և նոր հաւաստիք մը տալ այն սրտագին բարեկամական յարաբերութեանց ու զինակցութեան, որք կան մեր Պետութեանց և մեր կառավարութեանց միջեւ։ Երախտապարտ եմ Ձեր Վեհափառութեան որ առիթ տուաւ ինձ սքանչանալու իր քաջարի զօրաց վրայ եւ ողջունելու այն զօրագունդն, որուն քսանհինգ տարի առաջ պետ կարգելու պատիւն ըրաւ ինձ Ձեր Վեհափառութիւն օգոստափառ պապը։ Ձեր Վեհափառութիւն իր կայսերական իշխանութեան համար ազնիւ գործ մը սահմանած եղաւ, իր յարատեւ ջանքերը նուիրելով Եւրոպայի մէջ խաղաղութեան պահպանման։ Ձեր Վեհափառութիւն գիտէ թէ իմ ալ ամենամեծ բաղձանքս է խաղաղութեան պահպանումն, համաձայնութեամբ միաձայն կամքին Տէրութեանց։ Իմ երկրիս պաշտօնին միշտ հաւատարիմ մնացած պիտի ըլլամ իմ անկեղծ աջակցութիւնս նուիրելով կատարման այս գործի, որ ամէնէն մեծ և ամէնէն բարեբեր գործն է ժողովրդոց երջանկութեան և քաղաքակրթութեան բարգաւաճման միտող ամէն ձեռնարկներու մէջ։ Այս զգացումներով եւ ապագային հաստատութեան վստահութեամբ, բաժակս կը պարպեմ Ձեր Վեհափառութեան, Կայսրուհի-Թագուհւոյն և իր համօրէն օգոստափառ գերդաստանին կենաց։»

—Վիլհէլմ Բ. Սեւ Արծիւ պատուանշանը նուիրեց Պերլինի իտալեան դեսպան Լանցա տի Պուսքա կոմսին։

—Վիլհէլմ կայսրն ու կայսրուհին, Ումպէրդօ Թագաւորն ու Թագուհին և Սաքսոնիոյ Թագաւորն Փչ. իրիկուն Համպուրկէ Վիսպատէն ժամանեցին։

—Հռոմէ կ'հեռագրեն թէ Իտալիոյ դահլիճը կ'թեթեւցնէ ի Համպուրկ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ վեհապետներուն կողմէ արտասանուած բաժակաճառերու քաղաքական հանգամանքը։ Կ'հերքէ նոր յօդուածի մը յաւելումն Երրեակ Զինակցութեան դաշնադրութեան վրայ. նոյնպէս կ'հերքէ այն լուր թէ Կրետէի իտալեան նաւատորմն ետ կանչուած ըլլայ։

ՎԻԷՆՆԱՅԷ կ'հեռագրեն առ Տէյլի Քրոնիքլ թէ Բրակայի մէջ միջազգային խաղաղութեան համար գումարեալ միջինկին 15,000 հոգի ներկայ գտնուեր են։

ՌՈՒՍԻՈՅ Կայսրն ու Կայսրուհին Վարշաւայի մէջ անցեալ կիրակի այցելեցին զանազան հիւանդանոցներ և Ս. Ալեքսանդրի կաթոլիկ եկեղեցին ու դպրոցը, զոր Վարշաւացիք հիմնած են ի յիշատակ Ալեքսանդր Ա. կայսեր առաջին այցելութեան ի Վարշաւա։ Իրիկունը Լացիէնքիի պալատան մէջ տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան լեհ ազնուականութեան բոլոր անդամք։ Նորին Վեհափառութիւնք ներկայ գտնուեցան քաղաքին Մեծ Թատրոնին մէջ տրուած հանդիսական ներկայացման։

—Այս միջոցիս սաստիկ երաշտութիւն կ'տիրէ Մոսկուայի, Թուլայի, Քազանի և Օրէլի նահանգաց մէջ, ուր երկրագործութիւնը վնասուած է։ Այս նահանգներ հունձքի գէշութենէ արդէն այս տարի նեղուած ըլլալով, յառաջիկայ տարուան համար ալ համեմատ աղէտքէ մը կ'վախցուի, եթէ ժամանակին չկարենան վերստին վարուցանք կատարել։ Հիմակուց արդէն չոր խոտ չկայ անասնոց կերին համար ․ զորս ծախելու պարտաւորուած են վար գիներով. մինչդեռ միւս կողմէ ցորենի, ալիւրի եւ չոր խոտի գիներն օր օրի կ'բարձրանան։

ՈՒՐՈՒԿՈՒԱՅ (Հարաւային Ամերիկա).— Պուէնոս Այրեսէ Թայմզի ազդեալ հեռագիր մը «Մոնդէվիտէօէ առնուած լուրերու համաձայն, կ'ծանուցանէ թէ Ուրուկուայի մէջ ապստամբութիւնը կ'ընդարձակուի և թէ ապստամբք կ'յառաջանան դէպ ի հանրապետութեան կեդրոնը։ Մինայի մօտ ալ հրոսախումբեր տեսնուեր են։

ՄՐ. ՏԱՎԻՏ ՔՌՈՒԷԼ. — Լոնտոնէ կ'գրեն թէ Մր. Տավիտ Քռուէլ, որ Պէքրինկի հանրածանօթ դրամական տագնապին ատեն (1890) Անգլիոյ Պանքային փոխ կառավարիչ էր, մեռեր է։ Հանգուցեալն այդ թուականին աջակցեցաւ Պանքային կառավարիչ Լիտէրտէյլի և Լ. Րօչիլտի և ուրիշ մեծ սեղանաւորներու ջանքերուն՝ այդ աղէտին արդիւնքները թեթեւցնելու։ Մր. Տավիտ Քռուէլ անցեալ Եչ. սրտի հիւանդութենէ մեռաւ, 57 տարեկան էր։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ գերման դեսպանատան զինուորական կցորդ կարգուեցաւ դերգնդապետ ֆոն Մոլդքէ կոմսը, փոխանակ ֆոն Հիւլսէն-Հէսէլէր կոմսին, որ կայս. անձնապահ հրացանաձիգներու գունդին պետ կարգուեցաւ։

ԱԹԷՆՔԻ մէջ պատահած հրդեհին համար քննութիւնք հաստատեցին թէ գաւէնկ ոճրագործութեան մը արդիւնք է։ Ինչպէս կ'յիշուի, այրեցաւ Աթէնքի ամէնէն մեծ և ամէնէն գեղեցիկ շէնքը՝ Մէյսօն ։ Ծանր ամբաստանութիւնք կան երկու անձի վրայ, որք ձեռնարկուներ են երբ այդ շէնքէն դուրս կ'ելնէին կրակը նոր սկսած միջոցին։ Առաջին անգամ նկս մանող ջրանկիրք կ'յայտարարեն թէ բոլոր գզրոցներն ու սնտուկափանները խորտակուած էին և խառնիխուռն վիճակի մէջ։ Այդ շէնքին մէջ կային սեղանաւորական, առեւտրական ու փաստաբանի գրասենեակներ։ Եղած վնասն երկու միլիոն դրամէ աւելի է։ Ինչպէս ծանուցինք, Մ. Մէլաս այդ շէնքն Աթէնք քաղաքին կտակած էր՝ բարեգործական հաստատութեանց օգնելու եւ նոր վարժարաններ հիմնելու։

—Գչ. կէս օրէն յետոյ Աթէնքի մէջ ահարկու փոթորիկ մը ծագեցաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ նիւթական նախարարին կինը պաշտօնական վիճակահանութեան մէջ թիւ մը առեր է՝ կազմելով Մ. Ֆոսի ի Ռուսիա կատարած ուղեւորութեան թիւերէն։ Այս թիւ 15,000 Փր. շահեր է։

ԿՈՐՍՈՒԱԾ է կիրակի Շիրքէթի 17 թիւ շոգենաւուն մէջ, վիրաբուժական գործիքներով լեցուն կոշիէ պայուսակ մը։ Բիւզանդիոնի խմբագրատան բերողը պիտի վարձատրուի։ 3—3

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԻԼԻՊՊՈՒՊՈԼԻՍ 7 Սեպտ.—Ռազմափորձերը վերջացան։ Զարն ու Զարուհին Տոլլիտա դարձան ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Մատրիտի ոստիկանութեան տեսուչը սպանողը՝ Սամպաւ՝ միաձայնութեամբ մահուան դատապարտուեցաւ։

ՍՈՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանուհին Լօքսինհօկրատի դղեակը (ամարանոց ի Վառնա) ժամանեց։

ԲԷՇԹԱ.—Խորհրդարանի վերամուտին Քոչութեան ընդդիմադիր կուսակցութիւնը պիտի պահանջէ որ Աւստրիա և Հունգարիա կայսեր անձին վրայ միայն միանան։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ.— Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց Աժանս Նասիոնալի թղթակցին թէ սքանչած է Ռուսիոյ մէջ Մ. Ֆօրի եղած ընդունելութեան համար։ Տէրութեանց համաձայնութիւնը կատարեալ է օտար քաղաքականութեան բոլոր խնդրոց և խաղաղութեան պահպանման վրայ։ Նախարարը բուռն հերքեց մաղթեց Ֆրանսայի և Իտալիոյ մերձեցումը։

ՍՈՖԻԱ, 8 Սեպտ.—Մ. Թէոտորով նիւթական նախարար զինուորութ, Մ. Կոլով՝ դատական, Մ. Լէւքով՝ առեւտրական եւ Մ. Վասով կրթական։

ՓԱՐԻԶ.—Ֆրանսայի և Ռուսիոյ առեւտրական յարաբերութիւններն ընդարձակելու համար, Բարիզի եւ Բեթերսպուրկի մէջ առեւտրական գործակալութիւնք պիտի հաստատուին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Պանքան Սեպտ. 2/14ին երկու քոնէէմ միլիոն անգլ. ոսկւոյ փանձառասխ չմէջսորութեան պիտի հանէ։

—Զինական 16 միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխառութեան պարտաթուղթք Սեպտ. 5/17էն առաջ հրապարակ պիտի հանուին հարիւրին 95 գինով եւ հարիւրին հինգ մակոսով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովն ի նիստ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տատեան Ցարութին փաշայի։ Ժողովը նախ յոտընկայս յանուն Ազգին շնորհաւորեց Ս. Պատրիարքն՝ առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան ընդունելուն առթիւ, և խորին երախտագիտութիւն արտայայտեց Վ. կ. Վեհափառութեան բարձր գնահատութեան մասին, որոշեց անմիջապէս երախտագիտական ուղերձ մը պատրաստել, ուղղուեցաւ յատուկ խնամով, և ստորագրուեցաւ կրօնական և քաղաքական ժողովներուն բոլոր ներկայ անդամոց կողմէ։ Ատենապետ փաշան անմիջապէս այդ ուղերձն անձամբ տարաւ մատոյց յառս կայսերական Գահոյից։— Ժողովը յետոյ տեղեկացաւ որ Բ. Դուռն Պատրիարքարան հասած են վեց պաշտօնագրեր, որք կ'վերաբերին Ճանիկի, Զարչանշայի և Սամսոնի վիճակաց առաջն. տեղապահներէ Տրապիզոնի Առաքելոց Շապին Գարահիսարի, Պանտրմա—Պալըքէսիրի և Եգիպտոսի առաջնորդական տեղապահներուն պաշտօնին կառավարական հաստատութեան։ Որոշուեցաւ որ Ս. Պատրիարքը մօտերս հրաւիրէ սոյն վիճակաց համար յանձնուած Տ. Բարգէն Կիւլէսէրեան, Տ. Խոսրով Պէհրիկեան, Տ. Մուշեղ Սերոբեան, Տ. Արիստակէս Վ. Վանքեան և Տ. Վահան Ծ.Վ. Ցակոբեան վարդապետներն, որ շուտով պատրաստութիւն տեսնեն ժամ առաջ իրենց պաշտօնատեղիներն երթալու, ձգոնապահանջներն վճարուելով Ազգին կողմէ։ Իսկ Եգիպտոսի առաջն. տեղապահին պաշտօնագիրն յղուի իր հասցէին, առ Տ. Ցակոբ-Աչոտ Ծ. Վ. Փափազեան՝ ի Գահիրէ։— Ժողովը նկատողութեան առաւ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Տ. Պետրոս եպս.ի մատուցած վիճակային տեղեկագիրն, և որոշեց յանձնել իր անդամ Նուպարեան Տիգրան էֆ.ի որ յետ ուսումնասիրութեան ամփոփ տեղեկագրով մը ներկայացնէ Խառն Ժողովոյ առաջիկայ նստին։—Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ գործակարգին վրայ գտնուած ուրիշ յարաբերական խնդիրներով։ Նիստը փակուեցաւ յետոյ, ժողովոյն որոշմամբ Ս. Պատրիարքն՝ հետ ունենալով քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Տէր Ներսէսեան Տիգրան և Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ էֆ.ներն, Ոստիկանութեան նախարար Շէֆիգ պէյին գնաց, կցակցութիւն մ'ունենալու։

—Երէկ հրատարակեցինք կրօն. ժողովոյ երեքշաբթի օրուան նստին մէջ կատարած գործողութեանց մէկ մասը,

որ պաշտօնապէս հաղորդուած էր։ Այսօր ալ կ'հրատարակենք յիշեալ ժողովոյն նոյն օրուան նստին մէջ զբաղած մէկ քանի ուրիշ գործերը.— 1. Մշոյ առաջ. փոխանորդ Տ. Վարդան Վրդ. Յակոբեան, Ս. Պատրիարքին յատուկ նամակ գրելով, խնդրած էր Գլակայ Ս. Կարապետի մայրավանքին համար Արմաշու Դպրեվանուց նորընծաներէն չորս վարդապետներ, որպէս զի ասոնք երթան Մուշ ոչ միայն յիշեալ վանքն և շրջակայ նմանօրինակ վանական հաստատութեանց մէջ պաշտօնավարեն, այլ և նոյն ընդարձակ Վիճակի ժողովրդեան հովուութիւն ընեն ու քարոզեն։— 2. Վերոյիշեալ Գլակայ վանուց միաբաններէն երկու աւագ սարկաւագներ, որք իրենց ուշիմութեամբ կանխածանօթ են եղեր Ս. Պատրիարքին, և այժմ բաւական զարգացած են ինքնօգնութեամբ, այս անգամ Ն. Ամենապատուութեան նամակ գրելով, խնդրած են որ զիրենք արտօնէ Պոլիս գալու, Արմաշու Դպրեվանուց մէջ քիչ մը ժամանակ մնալէ յետոյ վրդ. ձեռնադրուելու համար։ Խնդրագիրը կրօն. ժողովոյն յղուած ըլլալով, որոշուեցաւ գրել յիշեալ սարկաւագներուն որ Պոլիս գան և Արմաշու Դպրեվանուց մէջ կատարելագործուելէ յետոյ վրդ. ձեռնադրուին։— 3. Ամասունի Համբարձում էֆ. կրօն. ժողովոյ ատեանին հրաւիրուեցաւ, որ յայտարարեց թէ արժանի գտած է զինք անվիճաբար կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուելու, և որ իր զաւակը, խնամքը վարդապետելէ յետոյ ներկայացնել ժողովոյն։ Ձեռնադրութենէ ետքը կրնայ իր ուզած վայրերէն մէկն ընտրել ժամանակ մը հոն մնալու համար։— 4. Դիարպէքիրի Տ. Ներսէս Վրդ. Պէրութէ նամակ գրած ըլլալով ի Պատրիարքարան, որոշուեցաւ որ Պէրութի Ս. Նշանի վանքը մնայ ու քաշուի մինչեւ նոր տնօրինութիւն։— 5. Գօզանեց Տէր Աւետիսեան Ներսէս Տ. Մեսրոպ քահանան ներկայանալով կրօն. ժողովոյն, Նախագահ Ս. Պատրիարքին օրհնութիւններն առաւ, եւ ժողովոյն Ատենապետ Սրբազանին խրատականները լսեց։ Կրօն. ժողովոյն սոյն նստին մասնակցեցաւ նաև Դուրեան Տ. Եղիշէ Մ. Վ., որ նոյն օր եկած էր Նիկոմիդիայէ։

—Շապին-Գարահիսարի Նորընտիր առաջն. տեղապահ Տ. Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան Ս. Պատրիարքի արտօնութեամբ առջի օրը Պրուսա գնաց, ուր պիտի մնայ քանի մը օր եւ վերադառնայ։

—Կ'լսենք թէ Կէսարիէ Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ Նորընտիր երկու անդամներէն Տգր. Ազիզեան պէյ Արապեան հրաժարեր է. համամասնականի ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի։

—Գոհութեամբ կ'ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Ա. կարգի Շէֆագաթ պատուանշան շնորհել Ազն. Տիկին Եւգինէ Նաքգաշեանի, ... Բարձր Դրան ... փաշա Տատեանի։

—Գոհութեամբ կ'ծանուցանենք թէ ինչպէս կ'երեւի Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած պաշտօնական ցուցակէն՝ լրագրոյս խմբագրական աշխատակից Տիրան էֆ. Երկանեան Կայս. Իրաւագիտական Վարժարանի ուսմանց ընթացքն աւարտած և վկայական ընդունած է Ալ-իւլ-ալա ամենաբարձր աստիճանով, 38 ընթացաւարտներու մէջ 3րդն ըլլալով, եւ նոյն Վարժարանին քննութեան ... առաջին հայ ... կը փակէ իր ուսմանց ընթացքը։ Ուրիշ միակ հայազգին որ վկայական կրցած է ստանալ այս տարի՝ Երուանդ էֆ.՝ կ'գտնուի շրջանաւարտից Գ. կարգին մէջ (Փարիփ-իւլ-ալա)։ Այս վերջին կարգի շրջանաւարտք, ինչպէս յայտնի է, Հարցաքննիչ դատաւոր կրնան ըլլալ, բայց անկէ վեր գտնուող միւս երկու կարգերը, մանաւանդ Ալ-իւլ-ալաներն, արտօնեալ են դատաւորական աւելի բարձր պաշտօններու հետամտելու։ Այն գլխաքանակ որ այս տարի ընթացաւարտներ տուաւ, հինգ տարի առաջ կազմուած պահուն 130 աշակերտ կ'բովանդակէր, յորմէ ամէն տարի զեղչելով անյաջողները, 60 հոգի միայն քննութեան ներկայացան, եւ ասոնցմէ 38ը միայն յաջողեցան վկայական ընդունիլ։ Հինգ տարի առաջ մտից քննութեան առթիւ 10 հայ աշակերտ ներկայացած էին, և միայն Երկանեան էֆ. ընդունուած էր։ Աւարտական քննութիւնը կատարուած է 18 ատենի վրայ, և Շէրի օրինաց քննութեան մէջ Երկանեան էֆ.ին իսլամ դասընկերներուն հետ տուած յաջող քննութիւնը կ'ցուցնէ թէ աշխատութեան ձեռքէն բան մը չի փախիր, մինչեւ իսկ երբ քննութեան պայմանք բացառապէս խիստ եղած ըլլան։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Հ. ԷՖ. Թ. (Դորթմունտ).— Ձեր ղրկած գումարը ժամանակին ստացած ենք. Թղթակցութիւնք խիստ ամփոփ և եւ կարճ ըլլան։ Նոր ընկալագիրն ի մօտոյ կ'ղրկուին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ, Ֆօբէնոն. Խնամք Մ. Ֆօսէ, ի Տրակման փողոց, Թիւ 2-4, Ռուսիոյ դեսպանատան ետեւը։
Հայ տղաք դասական ուսուցման յատկացեալ այս Կրթարանին մէջ կարող են յառաջ տանիլ Ֆրանսերէնի, հայերէնի և Թուրքերէնի լիակատար ուսումը։ Ֆրանսական հիմնագիրը կատարելապէս յար և նման է Ֆրանսայի Լիսէններու հիմնագրոյն։ Հաստատութիւնը կ'ընդունի գիշերօթիկներ, կիսաթօշակներ և արտաքին աշակերտներ։ Արձանագրութիւնք, սկսեալ Օգս. 29 (Սեպտ. 10), ամէն օր, առաւօտեան ժամ 10էն մինչև երեկոյեան ժամ 4։ Դասերը կ'սկսին Սեպտ. 8/20ին։
20—2

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ Ի ՊՐՈՒՍԱ
Նոր տարեշրջանը կ'սկսի 6 Սեպտ. ըստ Հին.։ Իրենց աղջկանց համար դպրոց մը փնտռող ծնողաց ուշադրութիւնը կ'հրաւիրուի այս հաստատութեան վրայ, ուր ընտանեկան հոգատութիւն, լաւ դաստիարակութիւն և բարոյական հրահանգ հաւասարապէս կ'մատակարարուին։ Ուսմանց ընթացքը կ'պարփակէ դասախօսութիւն այլ և այլ ճիւղոց գիտութեանց Հայերէն, Անգլիերէն ու Գաղղիերէն լեզուաց, ինչպէս նաեւ դաշնակի և ձեռագործի դասեր։
Թոշակ.— Տարեկան թոշակ գիշերօթիկ աշակերտաց համար Օսմ. Ո. 12։ Դաշնակի դասի համար զատ Արծ. Մէջ. 12։—Ընդարձակ տեղեկութեան համար դիմել ի վարժարան Թաղ Մէտ Պաշը և կամ գրել առ Մր. Թ. Ա. Պալտուին։
5—3

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԻՏԱԼԻՈՅ Դուրին քաղաքին մէջ անցեալ Եշ. մեռաւ նշանաւոր լատինագէտ, և գրականութեան պատմագէտ Թոմազօ Վալօրի 93 տարեկան։ Դուրինի համալսարանին ուսուցիչ էր 1838 էն ի վեր։ Բանասիրական, բառագիտական և պատմական բազմաթիւ երկասիրութիւններ ունի։

ԲԱՋ ՇՈՒՆ ՄԸ.— Բարիզի Թերթերէն.— Անցեալ ուր. առտու երկու ոստիկան իրենց սովորական շրջանը կ'կատարէին Ուրքի ջրանցքին մօտ, երբ շուն մը գտան, որ ցակավոր պալուկ չունէր։ Ռուսական գեղեցիկ քերծէ (Թազը) մ'էր շիկագոյն մազերով։ Արծաթեայ մանեակի մը վրայ գրուած էր անունը «Տիմիդրի», բայց տիրոջն հասցէն չկար։ Ոստիկանք պարան մը անցնելով վզին սկսան քաշքշել զայն, որ դժկամակ կ'հետեւէր. կ'երեւի թէ ըմբոստ էր բնոյթ։ ... կ'քաշէր զայն դէպ այն տեղին, ուր անոնք ... կ'ընէին։ Ցանկարծ ոստիկանք մօտակայ ուրիշ ջրմուղի մը շուրջը մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած տեսան։ Ջուանիր կ'նետուէին ջրանցքին մէջ. կին մը սրտաճմլիկ աղաղակներ կ'արձակէր «զաւակս, ազատեցէ՛ք զաւակս» գոչելով։ Ինն տարեկան տղայ մը ջրանցքն ինկած էր գլորուելով։ Ներկայից մին հագուստներով ջուրը նետուեցաւ. բայց տղան որ բաւական մարմնեղ էր, փաթթուեցաւ անոր եւ պլասեւ անգործածեան դատապարտեց իր ազատիչն։ Երկուքն ալ վտանգի մէջ էին. ընդհանուր յուսահատութիւն կ'տիրէր, երբ մոխրագոյն բան մը սուրաց, անցաւ բազմութեան մէջէն և ջրանցքը նետուեցաւ։ «Տիմիդրի» էր, որ իր բնազդին հնազանդելով, վզին շուանը խզած եւ ջուրը նետուած էր։ Ջուկի պէս ամենայն ճարպիկութեամբ լողալով հասաւ վտանգեալներուն և զանոնք եզերքին մօտեցուց, ուրկից ազատուեցան։ Ոստիկանք բնականաբար նոյն միջոցին զբաղեցան օգնելու արկածելոց. երբ գործերնին աւարտեցին շունը փնտռեցին, բայց հոն չէր. քաջ «Տիմիդրի» աննշմարելի գացած էր առանց շնորհակալութեանց սպասելու և թէ՛ կեանքը փրկած և թէ՛ իր մորթն ազատած էր։

ՏՈՔԹՈՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ եւ)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ կամուրջներու և խճուղեաց վարչութեան Ա. քարտուղար Սալիհ էֆ.ի ։ Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ նոյն վարչութեան օգնական Ասլանեան Գէորգ էֆ.ի։

—Բ. կարգի Շէֆագաթ պատուանշան տրուեցաւ Գ. կարգի զօրավար Սէյֆուլլահ փաշայի կնոջ։ Լիագաթի ոսկի չքանշան՝ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին գրականութեան ուսուցիչ Մազհար պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

«Ռուս կառավարութիւնն Ա. կարգի Ս. Ստանիսլաս պատուանշան տուաւ կայս. Թիկնապահ Մէհմէտ Շաքիր փաշայի և Գ. կարգի Ս. Աննա՝ հազարապետ Մէհմէտ Ալի պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այս պատուանշաններու գործածութիւնը։»

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Հավաս Գ. Պոլսէ սա հեռագիրն ուղղած է եւրոպական լրագրաց.—«Անատօլուի նահանգներէն Վանայ եւ Էրզրումի նահանգաց մէջ իբրեւ թէ խռովարարական արարքներ տեղի ունեցած ըլլալու զրոյցներն օտար լրագրաց կողմէ յերիւրուած կարգ մը սուտեր են։ Անատօլուի նահանգաց մէջ կատարեալ անդորրութիւն եւ ապահովութիւն կ'տիրէ։ Կաթոլիկ միսիոնարներու ընդհանուր վերակացուն, որ Թօքաթ բնակած եւ Անատօլուի մէջ պտըտած է, այս օրերս վերադառնալով գովեստով եւ սքանչանօք խօսեցաւ իր այցելած տեղերուն մէջ տեսած անդորրութեան եւ ապահովութեան համար։» (Իգտամ)

ՌՈՒՍ դեսպանատան մէջ ի Բերա, Մ. Նէլիտովի մեկնելուն առթիւ) նախորդ օրն հանդէսներ կատարուեցան։ Սրահը զարդարուած էր փայլուն կերպով։ Ձարին ու Մ. Նէլիտովի պատկերները դրուած էին. Նախ կրօնական արարողութիւնք կատարուեցան։ Երէց Տէր Պօրիս Աստուածածնայ պատկեր մը նուիրեց Մ. Նէլիտովի։ Ցետոյ ռուս դեսպանատան պաշտօնեայք և այլք ճառեր խօսելով գովեցին Մ. Նէլիտովի 15 տարուան պաշտօնավարութիւնն և բարեգործական հաստատութեանց ըրած աջակցութիւնները։ Մ. Նէլիտով յուզեալ շնչառութեամբ ամէնուն ալ պատասխանեց։ Դեսպանատան Ա. քարտուղարն Ն. Վսեմութեան մատոյց իր կարգադրած ուղերձն որ ոսկեառ գրուած եւ արծաթէ ու ոսկիէ արկղիկի մը մէջ դրուած էր։ Ռուս հոգեւորական ընկերութեան գործակատար Մ. Իվանով ծանոյց թէ գաղթականութիւնը «Նէլիտով» անուն մրցանակ մը հաստատած է որ ամէն տարի պիտի տրուի Բանկալդիի ռուս դպրոցին մէջ առաջին հանդիսացող աշակերտին։ Այս հանդէսին ներկայ էին Պուլկարաց Ամեն. Էկզարքը, Սերպիոյ ու Սեւ Լեռան դեսպանք, պուլկար գործակատարը, հայկ. պատուիրակ ... և այլք։ Սէռըլ տ'Օրիանի մէջ տրուած սեղանն ալ շատ շքեղ էր։ Մ. Նէլիտով հացկերոյթէն յետոյ գիշերը Պէօյիւքտէրէ դարձաւ։ Մ. Նէլիտով ամսոյս 5/17ին պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆԻ վեհապետը Կ. Պոլսոյ մէջ հիւպատոսութիւն մը պիտի հաստատէ։

—Մալիմատ կ'ըսէ թէ կոմս Լէօնդիէվ պաշտօն ունի համաձայնութիւն գոյացնել առեւտրական եւ հողային մէկ քանի խնդրոց համար։ Մալիմատ կ'հերքէ եւրոպական լրագրաց այն լուր թէ կոմս Լէօնդիէվ պաշտօն ունենայ Օսմ. կառավարութեան եւ Հապէշստանի միջեւ դաշնակցութիւն յառաջ բերելու։

ԹՈՐՔԱՏԻ նախորդ կառավարիչ Մահմուտ Նազըմ փաշա երէկ ընտանեօք մայրաքաղաքս եկաւ եւ ուրիշ շոգենաւով մը Սէլանիկ ուղեւորեցաւ օդափոխութեան համար։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ հրացանակիր Ահմէտ Ճէլալէտտին փաշա, որ ի դարման անձին ժամանակէ մը ի վեր Եւրոպա կ'գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ ճեպընթաց կառախումբով եւ ուղղակի կայս. Պալատ գնաց։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին շրջանաւարտ Սիւպհիզատէ Մէհմէտ Իհսան պէյ անդամ կարգուեցաւ Պէրութի առեւտրական դատարանին։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպանատան պահականաւը՝ Կոլիէօ, որ Սեւ ծով կ'գտնուէր, երէկ առտու Պոլսոյ նաւահանգիստը դարձաւ։

ԿԻՊՐՈՍԻ մէջ լերան մը վրայ քրիստոնեայ ոստիկան-զինուոր մը ձերբակալեր է երկու քրիստոնեայ պլազակ՝ մին իսլամ կնոջ և միւսն Հոճայի հագուստով։ Ասոնք նոյն օրուան առջի գիշերը քրիստոնեայ մը վիրաւորեր և այդ ոճիրն Իսլամաց վերագրելու համար հագուստնին փոխեր են։ (Իգտամ)

ԻԶՄԻՐԻ Աէէնկ լրագրոյն մէջ կը կարդանք.— «Քաղաքս հասած օգս. 19 թուական եւրոպական լրագրաց ոմանց մէջ կարդացինք թէ Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուող օսմ. նաւատորմի Բ. նաւապետին զինուորք իրբեւ թէ Իզմիրի մէջ իրենց դէմ եղող Յոյները կ'սպաննեն, թէ եօթն հոգի վիրաւորեալ են և թէ օսմ. նաւատորմն հոս համնելէն ի վեր տեղւոյս անդորրութիւնը խանգարուած է։ Բայց իտալական լրագրաց Իզմիրի թղթակից Մ. Բէլէկրինօ հերքեց այս զրոյցներն, ըսելով թէ Աթէնքի մէջ շինուած լուրեր են և թէ Իզմիրի մէջ կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ։ Այս մասին ցաւ կ'յայտնենք վերոյիշեալ լրագրաց ... թղթակցին հեռագիրը ... պիտի հրատարակենք։»

ԹՈՒԶ.—Իզմիրի լրագիրք կ'ըսեն թէ Թուզը շատ նուազած է, ... հիւսային հով փչած ըլլալով, Թուզերը ... են եւ առատները ծախելէն ... Եթէ այսպէս շարունակէ բերքին հարիւրին 40ը պիտի կորսուի։ Թուզի գինն է 80—160 ղրշ։

ՇՆՐԱՄԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆ.—Հանրային պարտուց անօրէն Ալի պէյ եւ Թորգոմեան էֆ. Իզմիր գացին խոզակի մրցում կատարելու։

ԱԼԱՇԷՀՐ-Գարահիսարի երկաթուղւոյ Ա. մասին բացումն երէկ կատարուեցաւ. կառախումբերու երթեւեկութիւնք առջի օրն ... ընդունելութեան ղրկուած յանձնաժողովն հաստատեց թէ բոլոր աշխատութիւնք լաւ պայմանաց մէջ կատարուած են։ Գծին մնացեալ մասին շինութիւնը փութով առաջ կ'տարուի, այնպէս որ Դեկտ.ին Կ. Պոլսոյ և Իզմիրի միջեւ երկաթուղիով հաղորդակցութիւն պիտի կատարուի։ Յանձնաժողովն երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ։

ԲԱԽՏԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Ծանուցուեցաւ թէ Ռումէլիի երկաթուղեաց վերջին վիճակահանութեան մեծ պարգեւն՝ 600,000 ֆր. շահած է Ալրինամազի եւ ընկեր. տունը։ Այդ կ'ըսուի թէ Մ. Ալրինամազի ամուսնանալու օրն իր բարեկամներէն մէկէն երկաթուղւոյ հինգ պարտաթուղթ ստացեր է իբրեւ նուէր, որոց մին է շահեր մեծ պարգեւը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ մարտանաւ մը՝ 284 նաւազով եւ 7 թնդանօթով՝ Բչ. Կրեւէէ Իզմիր ժամանեց է։

ՆՈՒԷՐ.—Պալեէօղեան Մաթէօսեան էֆ. ոչխար նուիրեր է Իզմիրի նաւահանգիստը գտնուող Օսմ. նաւաբաժնի նաւազներուն։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ գիւղերէ միոյն մէջ ... անասուն մը ... հիւանդութեամբ ... ըլլալով, ... հիւանդացեր են և մին մեռած է։ Ջեռնազի իշխանութիւնն հարկ եղած ... ձեռնարկեր է ...։

ՉԻՒԼՉԻԳԱՐ պէյ Իզմիրի պարսիկ ընդհ. հիւպատոսն, երէկ Կ. Պոլիս եկաւ։

ՉԱՄԻՉ.— Իզմիրի մէջ Սուլթանիյէ չամիչի գինն է 2¼-5 ղրշ։ Պատրաստ կայ 25,000 կենդինար։

ԳԱՐԱ.ՔԷՕՅԻ կամուրջին տուպաներէ միոյն վրայէն Թուլումպաճըի Մկրտիչ անուն 8 տարեկան տղայ մը երէկ ծովն ինկաւ, բայց ազատուեցաւ։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ մէջ առջի իրիկուն 7 տարեկան յոյն տղայ մը քիչ մնաց որ կառախումբին տակ մնար, եթէ աքցանը ժամանակին չազատէր։

ԱՑԱՓԱԶԱՐԻ գիւղաւորներէ միոյն մէջ սպասուհի Բասպի օդի պատրաստած պահուն հագուստը բռնկեցաւ և մէկ ... այրեցաւ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 8 Սեպտ.— Քաղաքաբարի հրամանատարը չստորագրեց Սամբոսի մահուան վճիռն, որով գնդակ պիտի զարնուէր գերագոյն ատեանին առջեւ։

ՀՌՈՄ.—Պուլկար գնդ. Էզոնէլ և հարիւրապետ Նէբէզով, որք Պուլկարիոյ դահլիճին կողմէ Իտալիոյ հրամանօք զրկուած են ներկայ գտնուելու Իտալիոյ ռազմափորձերուն, Հռոմ ժամանեցին։

ՏՔԹ. ՃԷՆԱԼԵԱՆ
Մասնագէտ կանանց, ծննդաբերութեան հիւանդութեանց.— Բերա, Մեծ Փողոցի ու ... թիւ ..., Միսք փողոց Թիւ 4, ուր ամէն օր ... կ'ընդունի։
17—30

ՏՈՔԹՈՐ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852
Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաստատուն ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադարձնելու կատարելագործութեան նկատմամբ, ... ակռաներ ..., ..., ... «Սկոբրիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ ...։
Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (... վրայի յարկը ... դէմ)։
Պատրաստ ... թիւ 1 նոր բացուած ... ամէն օր։
Ց. Գ.— Հաւատարիմ համար Եւրոպայէ եւ Ամերիկայէ առաջին կարգի ... կ'... օրերն ալ, ինչպէս նաեւ ... Բերայի ...

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐՀԱԿԱՆ
ՄԱԿԱՐՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսոլիտէ Մէջի. Դ. Ո.		24 05
Ամէնէն բարձր գին	»	24 05½
Ամէնէն վար գին	»	23 39
Ռումէլիի երկաթ. գ. ֆր.		115 87
Ամէնէն բարձր գին		116 —
Ամէնէն վար գին		115 62
ԲԱՑՈՒՄ, 28 Օգոստոս		
Օսմ. Քօնս. Մէջի. Դ. Օ. Ո.		24 07
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		116 —
Օսմանիէ		— —
Մէջիտ		— —
Օսմ. Պանքա	»	15 05
Քաէաթ ժէնէրալ օթ. Օսմ.		7 07
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սոս. Մէ. Համ. է Վար. Ա. Ո.		3 15
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 07
Ծխախոտի բաժնեթ.		685 —
» ժուիսանս		230 —
Ծխախոտի պարտաթ. ֆր.		496 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	332 50
Թարաբ Կ. Պոլսոյ	»	464 —
ՄԹԻԼԱՆՑ		
Քօնսոլիտէ աէթ օրուան Օ. Ո.		3 —
» մէկ ամսուան »	»	—
Ռում. երկ. ... օրուան »	»	—
» » մէկ ամսուան »	»	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 09
Անգլիական ոսկի	»	109 38
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 20
Քրիմիէ	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 30
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 58
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109
Փարիզ 3 » ֆր.		23 10
Վիեննա մանտա	»	10 91½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Սեպտ.		
Օսմ. քօնսոլիտէ Մէջի. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	39 25
» » » Գ.	»	23 75
» » » Դ.	»	22 50
» » » Ե.	»	22 50
Փոխառութիւն Դաշնակցի Գ. Կ.		80 50
» Օսմ. 3 ½ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 93
Ալթընի երկաթուղի	»	15 —
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսոլիտէ Գ. Կ.	»	111 50
Հելլենական 5 %	»	30 50
Մօնոբոլ հելլենական 4 %	»	36 50
Ռանթ » 4 %	»	26 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	95 —
» նոր » 6 % 1892	»	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 36¼
Դրամագեղչ	»	2 —
ՎԻԵՆՆԱ, 9 Սեպտ.		
Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		— —
» Լոնտոնի վրայ	»	— —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	— —
ՓԱՐԻԶ, 9 Սեպտ.		
Օսմ. քօնս. Մէջի Դ. բաց.	ֆր.	22 80
Օսմ. քօնս. Մէջի Դ. գոց.	»	22 80
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	24 —
Օսմանիէ	»	415 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	117 —
Օսմ. Ռէժի	»	337 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	604 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	104 35
Քաէաթ Լիոնէ	»	789 —
Պանք տը Բարի	»	866 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3260 —
Իտալական Ռանթ	»	94 20
Սպանիական արտաքին	»	62 56
Չիլ Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամագեղչ	»	2 —
ԲԵՐԼԻՆ, 8 Սեպտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		93 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	119 —
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90 20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 255

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԻԵՆՆԱՅԻ
...
Վարժարանիս ... վերաբացումն Սեպտ. 1/13ին, երկուշաբթի ... քննութիւնք պիտի սկսին 3/15ին, չորեքշաբթի օրը։
Վարժարանս ունի ... ուսուցման ընթացք մը, ... գիտութիւններ ...։
Վարժարանիս մէջ պարտաւորիչ են հայերէն, անգլերէն, գաղղիերէն եւ գերմաներէն լեզուները, Թանք շատ մը գիտութիւններ, զոր օրինակ ... գիտութիւնք, բնագիտութիւն, բնական պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, ևն. ևն.։
Վարժարանին մէջ աւանդուած ուսմանց և գիտութեանց ... Հայերէն եւ գաղղիերէն է։
Ձեռք կ'տրուի ծանուցանելու որ վարժարանս ... գիտութեանց համար ... վկայական (diplômé) ... տալու։
Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկներ ... արտաքին աշակերտ։
Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ... նամակաւ վարժարանիս Տեսչութեան, որուն հասցէն է՝
Վէրէն Մխիթարեան Վիեննա ..., Կ. Պոլիս
10—10 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԻՀԱՆԸ ՐԷՍՄԻ
Սթամպօլտա Արասա Համամընտա 100 նումէրօլը մաղազատա մուգիմ միւֆլիս ... 199 վէ 200 ... 313 սէնէսի ... 15ինճի ... 17ինճի ... 9ա ... 21ինճի ... ։
ժիւտ ՖՕՄԻՍԷՐ
21 Յուլիս 313

ԻԼԱՆ
ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խազինէի Խասսաի Շահանէ ... 30ընճը ... 9ա ... օլունուր։
3—2
24 Աղուստ 313

* * *

Խազինէի Խասսաի Շահանէ ... 30ընճը ... 9ա ... օլունուր։
3—2
24 Աղուստ 313

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐՒՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՑՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐՒՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնէն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամմարարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԼՕԳՈՒՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆԻ
Էսկի Զապթիէի դէմ Ն°. 57

Սարգիս Ալամեան կ'շինէ տաճկական Լօգումի ամէն տեսակները մեծ յաջողութեամբ, և համեմատապէս աւելի աժան կ'ծախէ։ Դիմողները շատ գոհ կ'մնան և տուփերով զուրոր զրկելու համար յանձնարարութիւններ ալ կ'ընեն։ Փիսդաչով, կավինով, ևլն. Լօգումի տեսակներէն զատ, նուշով մասնաւոր անուշեղէն մ'ալ յօրինած է, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է։ Բ. Դրան հրապարակին մօտ կեդրոնական դիրք մ'ունի իր գործանոց։ 6—3

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչև կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի չուկան Մահքէմէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի լօրժարանին դիմաց թիւ 200 աբարթըմանն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով։ Նոր գրութեամբ կը պատրաստէ ակռնի եւ դէմքի յարմար առանց կճափ, առանց զսպանակի և արմատներու վրայ աճեցք քիմքի, պտուտակաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւն ձրի։ 39—53

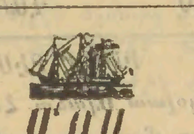

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Կամպէս	3500	Մարէօթիս	2500
Մէմֆիս	3500	Նէրդիս	2500
Անկիսպիս	3000	Բերա	2250
Ապօլ	3000	Օսիրիս	2250
Անթերիս	3000	Սփինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքոնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբոլ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԼԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եանը։ 2. Գարաքէօյի մօտ թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի թիւ 11։

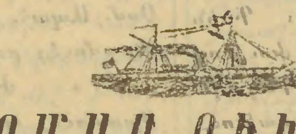

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
ընդ Փէլ Հըլ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՕՏԵՍԱՅԻ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտահօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճինօ	1080	Ռիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Ֆլէմօ	1053	Ռինալտօ	1663
Արիոսօ	2377	Տինամօ	504	Քօլփինօ	2307	Ռօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էկրօ	2464	Քօվնօ	1700	Ռոմէօ	1789
Պորօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Ռօզարիօ	18[illegible]
Պրաւօ	1076	Էրատօ	1481	Լէբանդօ	2271	Սափօ	1113
Պրունօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Ցիրիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սէրէօ	1200
Գալիփսօ	1337	Ֆրանչէսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գատօ	1094	Կիտանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Չիքակօ	2729	Կօզօ	1011	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կրոտօնօ	1695	Մոնթէպէլլօ	1735	Թօրրինօ	487
Դիտօ	2697	Հիրօ	775	Մուրիլլօ	2419	Ուրպինօ	2429
Դօլօրասօ	4235	Հիտալկօ	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Դագօ	1497	Հինտու	3720	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Դէնկօ	2906	Հօրացիօ	3600	Օթէլլօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Ֆօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Ֆրիսօ	4811	Իւակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէնօ	1200

Տուրօ շոգենաւը, Նաւապետ Մաքրըմ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ.
Թիւ 17-18, Բուչուք Միւհէթ խան, Ղալաթիա

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լուռնչի խարճուրեան, ընդարմելուրեան դէմ, ևլն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգիստ խուխուռումներով գիշեր ցերեկ հազացող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ծերիչ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրշուճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի եւ շատ սատկ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, թիւ 95-97, Պ. Եա. Բարուաճեանի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 14 ապր. 92. Ստորգր. ԽԱՏՔԱՅ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Եւմունտ Քարուաճեայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոտա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով։

ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄՈՐԹԻ

Այս հրաշալի պատրաստութիւն յարգ գտնուած կարեւորագոյն և ԲԱՑԱՐՁԱԿ ԴԵՂՆ է ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ամէն ձեւին համար։ Տղոց և մեծերու աչքերէն և մարմնոյն այլ մասերէն ամէն բորբոքում կ'վանէ։ Կը չուտով կ'բուժէ — ՎԵՐԲԵՐ, ՊԱԼԱՐՆԵՐ, ԱՅՏՈՒՑՆԵՐ, ՔԱՂՑԿԵՂԸ իսկ (եթէ ժամանակին առնուի), ՈՒՌՈՅՑՆԵՐ, ՄՈՐԹԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐ, ՑՕԴԱՑԱՒՈՏ անդամներ, ՄԿՆԱՑՈՒՑՆԵՐ, ԳԼԽՈՒ վէրքեր, ՈՏՔԻ ցաւեր, ԳԵԼՈՒՄ, ԳԱԼԱՐՈՒՄ, ՁԵՌՔԻ ճեռքոտուքներ, դանակի ԿՏՐԱՄՆԵՐ, ԱՉՔԻ բորբոքումներ, լաւագոյն ՕՇԱՆԵԼԻՔ ԱՉՔԻ, ԽՐԱՄԻ համար մէկ հատիկ դեղ, որ կ'զօրէ, երբ բժկաց գեղօրայք ի զուր կ'ելնեն։ ԱՃԻԼԻԻ վէրքին, գլխու ԹԵՓԻՆ, ՕՁԱԽՏԻ, ԲՈՐՈՏՈՒԹԵԱՆ, ԳՈՆՁԻ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ՀԻՒԾԱԽՏԻ, ՔՈՍԻ, և նմանօրինակ հիւանդութիւններու գերազանց դեղ և դարման։ Հրահանգ գործածութեան. — ՑՕԴԱՑԱՒԻ, ԳԵԼՈՒՄԻ, ՄԿՆԱՑՈՒՆՑԻ, և ՄԷՋՔԻ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ և այլ ամէն ներքին ցաւերու համար այս Օծանելիքով պէտք չփէ օրն երկիցս։ — ԱՆԴԱՄԱԼՈՒԾՈՒԹԵԱՆ համար օծէ ողնայարն և բռնուած մասն օրը մէկ-երկու անգամ. օծէ բորբոքած աչքն, առատ իրիկուն քսէ ԿՈՇՏԵՐՈՒՆ լաթ մը օծելով, նմանապէս ՈՏՔԻ ցաւերուն համար։ Ամէն տեսակ ՎԷՐԲԵՐՈՒ համար այս սպեղանին դրէք վէրքն և շրջակայ բորբոքեալ մասերը գոցելու չափ մեծ լաթով մը, 24 ժամն անգամ մը փոխեցէք։ Եթէ շատ թարախ հոսի կամ շատ ցաւ ըլլայ, կամ եթէ լաթն իյնայ, նշան է մօտալուտ ապաքինման։ ՈՉ ՄԷԿ ՏՈՒՆ կամ ՆԱՒ պէտք է զուրկ ըլլայ սոյն սպեղանիէն։ Գին 3 չիլ. 6 բ. և 5 չիլ մէկ տուփը։ ՀՐԱՇԱԼԻ ՄՈՐԹԻ ՍՊԵՂԱՆԻԻ Ընկ. որ յ'Օհայօ. Մ. Նահ. Կ. Պոլիս, մինակ կեդրոնատեղին ԷՏՄԸՆՏ ՔԱԲՈՒԱՆԱ, Ընդհ. Անգլ. վաճառատուն, 95—97 Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյի կայարան, Վոյվոտայի քով։ Կ. Պոլիս։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

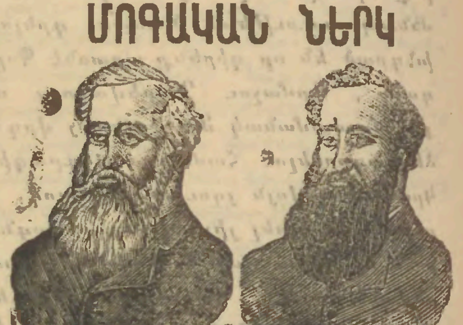

Նոր գիւտ մը, որ կ'թաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ մնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և ամենքան ենականին նման է որ մանրամասնին դիտողն անգամ կ'խաբուի։ Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը։ Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել, յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և խոզանակով կամ խուճապակ մը թաթել մը թրջելով մազերուն լաւ մը քսել այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջէ. մինչև չորնալը գլուխը բաց կեցնել։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Եւմոնտ Գարուաճեայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց 95—97. Ղալաթիա, Եուքսէք-գալտըրըմ, Վոյվոտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանին մօտ։

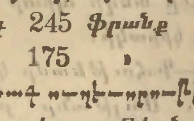

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Տրապիզոնյ և Պոլսոյ մէջ բանող շոգենաւ
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորաց և ապրանք առաքման նաւալօքքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 1

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ԽՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Ն° 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (72)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

—Այդպէս պատասխանած պիտի ըլլայի։

—Եւ սակայն այս այսպէս է։ Եւ կը պատճառաբանես, և սակայն կը յարմարես վայրագ, վանկարծական ու անտեղի անտարբերութեանց մէջ։

Ռամօ քայլ մ'եւս առած էր դէպ ի անկողինն, անքթիթ աչքով կը քննէր Թալիէնի դէմքը։ Իր բարեկամին թեւէն բռնեց, ուժով սեղմեց և մատնանիշ ցոյց տալով գեռատի ազջիկն, ըսաւ։

—Ուսումնասիրէ այս կորնթարդ գլուխն այս դուրս ցցուած խնձորակներն և այս բարակ ու կոր քիթը։ Դո՛ւն, գիտնակա՛նդ որ բոլոր կենացդ մէջ մարդաբանութեամբ զբաղած ես, անոր վրայ չե՞ս տեսներ սպանիական ցեղին բոլոր որոշիչ նշանները։ Տե՛ս, պերպերեան ծագումն ինչպէս որոշ կ'երեւի այս դէմքին վրայ։ Մաւրիտանացիք Սպանիայէ անցած են, թալվան, անուրանալի է այս՝ իր մօրը գլխուն պիտի չնմանէ՞ր գիծ առ գիծ, եթէ դէմքին ստորին մասը Սաքսոնեան ցեղին խառնուրդը չմատնէր։ Այս թուշն, որոյ լայնութիւնը քիչ մը կոշտ է, ո՞չ ապաքէն գերման ցեղը մատնանիշ կ'ընէ։ Զննէ այս գլուխն հիմա, և հոն պիտի գտնես գեր-կարճագլուխներու ամէն նշանները… Հա՛, հա՛, կը տեսնես որ քեզ հետ ունեցած վիճաբանութիւններէս շատ օգտուած եմ և թէ գիտեմ թէ ի՞նչ բանի վրայ կը խօսիմ… Զափեցէք մ'ու ըստ Գամբէրի գրութեան, կամ ըստ անգլիացի Մորթոնի, կամ ըստ ֆրանսացի Պրոքայի, և իմ ցոյց տուածէս տարբեր խուծում մը պիտի չգտնես, ապա թէ ոչ գիտութիւնդ լոկ ընդունայն բարբանջ մ'է։

—Հարիւր անգամ ըսած ես զայդ, գոչեց Թալվան յուսահատութեամբ։ Նրբեք չես հաւատացած ատոր։ Անիրաւութեանդ փաստեր հայթայթելու համար, հիմակ այդպիսի տեսութիւններո՞ւ պիտի դիմես զորս մէջտ հերքած էիր։ Ռամօ, գթա՛ այս զաւկին վրայ, ինչպէս նաև քու վրադ… Անհեթեթ ու կանխակալ կարծիքներու, խօլ երեւակայութիւններու մի՛ գիջանիր։

Ռամօ գլուխը խոնարհեցուց, և իր բարկութենէն ա՛լ աւելի ահարկու հանդարտութեամբ մը, ըսաւ.

—Մի՛ ուրանար լոյսն որ կը լուսաւորէ զմեզ, և չտեսնելու համար պէտք է անմիտ ըլլալ։ Խարտեաշ մազերը, կապոյտ աչքերն անոր ուրուն համար կ'աղաչես ինձ. Մինչդեռ մազերն ու աչքերն են… Դիտէ զայն… Տե՛ս, մինչեւ իր դէմքը կը կարկամի… Միթէ Միւնխէնի չի՞նմանիր, երբ խռովեցի զինքը Լա Հարբ փողոցի փոքրիկ սենեկին մէջ… Այնքան կը նմանի անոր որ տարօրինակ բան է թէ աւելի կանուխ չէ գրաւած ուշադրութիւնս… Բայց մեր ողորմելի ցեղն ամենքանդիւրահաւան է որ… Զաւա՛կ մը, չորմիչ է այս՝ այր մարդուն համար։ Մարդ իրմէ կը կարծէ զայն, բնականաբար, ապուշ հպարտութեամբ մը… Հա՛, հա՛, հա՛…

—Կսկծալի քրքիջ մը բարձաւ, ձեռքը կուրծքին վրայ սեղմեց ուժգին, կարծես ճնշելու համար բուռն ցաւ մը որ իր սիրտը կը կեղեքէր, յետոյ կրկնեց.

—Պաշտեցի այս փոքրիկ աղջիկը։ Չես կրնար ուրանալ թէ մի միայն անոր վրայ խորհած եմ տասն եւ ութ տարի շարունակ որ ապրած է։ Քիչ մ'առաջ կ'ըսէիր. իմ տարփանքս, յիմարութիւնս էր՝ այս ուրբին, հիմակ ալ սոսկում կ'ազդէ ինձ և կ'ատեմ զինքը։ Կ'տառապի և ես կը գիտեմ անոր տառապիլը՝ շատ հիւանդ է և թերեւս պիտի մեռնի, մէկ մասս անգամ մ'եր պիտի չառնեմ մահուանէ ազատելու համար։ Ուրիշ երկու հոգիէ ծնած է, ուրիշ երկու հոգիներու կը վերաբերի, թո՛ղ գտուին անցնի միւս երկուքին հետ։

—Ռամօ՛, գոչեց Թալվան ահարեկ։

—Սիրելի բարեկամս, շարունակեց Տոքդորն ահարկու պաղարեամբ, դիւրին պիտի ըլլար ինձ կեղծաւոր ըլլալ և խուճ խօսքեր ընել քեզ. բայց թէ՛ քեզ և թէ՛ ինձ անարժան բան պիտի ըլլար։ Սիրտս մերկապարանոց ցոյց կուտամ քեզ, ամբողջ մըտածութիւնս կը թարգմանեմ քեզ։ Թերեւս հրէշ մ'եմ. հակառակը չեմ պնդեր։ Բայց չեմ կրնար ուրիշ կերպ ըլլալ. կ'ատեմ այդ անմեղ էակն, ա՛յն բոլոր գգուանքներուն համար զորս ինձմէ գողցած է և ա՛յն բոլոր համբոյրներուն համար զորս հեշտութեամբ գրոշմած եմ իր գարշելի մարմնոյն վրայ։ Ահա տասն եւ ութ տարիէ ի վեր խաբուած եմ, ա՛լ բաւական է։

—Ուրեմն չե՞ս տարսուտր մտածելով թէ նա կը տառապի։

—Ի՞նչ բանի համար կրնամ տարտալ։ Անոր ու իմ միջեւ ի՞նչ կապ կայ։ Ինձ բան մը չկայ անոր մէջ։ Ապահով եմ այդ մասին, ինչպէս նաև զաւնչ Ուրեմն իմ արիւնս, ջիղերս չեն կրնար յուզուիլ։ Իսկ միտքս ապստամբած ու մոլեգնած է։ Ուրեմն ի՞նչ կը խնդրես ինձ։

Թալվան թաշկինակով սրբեց իր ճակտին քրտինքը։ Շրթունքները չարժեց, կարծես իր շնչառութիւնը վերստանալու համար, յետոյ բաղձացեալ հաստատակամութեամբ մը.

—Կարծիքդ կը խնդրեմ իր հիւանդութեան վրայ։ Տառապի՞ մ'է, թո՛ղ ըլլայ մինչեւ իսկ անտարբեր մը, թշնամի մը։ Ի՞նչ փոյթ. իմ սիրոյս համար անոր սնարին քով եկած ես, քննէ զայն։

Ռամօ անկողնոյն քովիկը մօտեցաւ. Աւելի մեծ տժգունութիւն մը տարածուեցաւ իր ճակտին վրայ, և աչքերն աւելի խոր փոսացան թաւ յօնքերուն տակ։ Ջեռները դողդղացին։ Սակայն Ատրիէնի վրայ ծռեցաւ, դէմքն անոր դէմքին մօտեցուց և զգաց որ անոր ոգեսպառ շնչառութիւնը զինքը կը պաշարէ։ Խիստ ծալք մը փոսացաւ իր բերնին շուրջն, բայց ակնարկը չխեթագնեցաւ։ Հիւանդին արտեւանունքը վեր առաւ և աչքերը քննեց, կը մատներուն մէջ բռնեց անոր կուրծքը, սիրուն թեւն որ տենդոտ հար կ'այրէր։ Ստամոքսին խոռոչն ու փորը շօշափեց, գլուխը քննեց, ինչպէս արդէն ըրած էր Թալվան և կամաց կամաց հեռացաւ։ Կարծես հաւանականութիւնները կը հաշուէր վերջապէս ցած ձայնով ըսաւ.

—Այս պահուս ուղեղին մէջ շատ բորբոքում կայ։ Ուղեղինթաղանթները սաստիկ հիւանդացած են։ Բայց երկիւղալի բանն աղեաց բորբոքումն է, որ կրնայ յառաջ գալ արեան յեղակարծ տեղափոխումէն։ Վաղը կրնայ փորձչկատար յառաջ գալ… Եթէ փորձչկատար ընդհանրանայ, այն ատեն ամէն բանէ կը վախցուի։

Եւ մինչ Թալվանի դէմքն աւելի զարմանք քան երկիւղ կ'արտայայտէր, Ռամօ վաղեմի բժշկի մը կարծրացած անխռովութեամբ յարեց.

Թարգմանեց Բ. Մ. ՊՕՋԱՃԵԱՆ (Շար.)